

SOS.-DEM. NAISLIITON IX EDUSTAJAKOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

KOKOUS PIDETTY HELSINGISSÄ 5, 6 JA 7 P:NÄ JOULUKUUTA
1919

TOIMITTANEET:
KOKOUKSEN SIHTEERIT.

Kokouksen avaaminen ja alkutoimet.

Liittotoimikunnan kutsua noudattaen olivat edustajat joulukuun 5 p:nä klo. 11 a.p. kokoontuneet Työväentalon A saliin, joka tilaisuutta varten oli erittäin aistikkaasti kukin ja köynnöksin koristettu. Kun oli Kansainvälisestä Työväenmarssista laulettu pari säkeistöä astui puhujalavalle liittotoimikunnan puheenjohtaja Elin Fagerholm, joka liittotoimikunnan puolesta avasi kokouksen. Avauspuheessaan Elin Fagerholm selosti Naisliiton toiminnan alkuaikoja ja varsinkin aikaa ennen kansalaissotaa, jolloin se oli virkeimmillään. Mieleenpainuvien sanojen kuvailu puhuja niitä kärsimyksiä, mitä liiton jäsenet kansalaissodan yhteydessä, mutta vielä enemmän sen jälkeen ovat saaneet kärsiä ja miten liitto sen kautta on menettänyt monta tunnettua toimitsijaansa. Kansalaissodan jälkeen oli porvariston voitonhuuma ja kostonhalu rajaton. Se luuli kukistaneensa työväenliikkeen tässä maassa ainiaaksi ja itsensä yksinvaltiaaksi määrääjäksi. Mutta niin ei ollut. Lyöty työväenluokka alkoi vähitellen nostaa päätään. Osasto toisensa jälkeen virkosi toimintaan. Aluksi kävi kaikki hitaasti ja vaivaloisesti mutta nyt, yhdessä vuodessa, on taas päästy siihen, että liitossa on yli 70 osastoa, joissa lähes 3,000 jäsentä sekä 10 ammattiosastoa, joissa noin 1,000 jäsentä. — Rohkaisevin sanoin tulevaisuutta ja tulevaa toimintaa varten lausui puhuja läsnäolleet tervetulleiksi.

Valtakirjaintarkastajain lausunnon perusteella hyväksyttiin seuraavat edustajat:

Enson Naisos. edust.: Emmy Airaksinen.
Forssan Naisos. edust.: Alma Aaltonen.
Fredriksbergin Naisos.: edust. Rosa Sillanpää.
Hangon Naisos. edust.: Hilja Siimeslahti.
Helsingin Naisos. edust.: Agda Vatanen, Edla Peltola, Olga Tainio, Paula Saari ja Anni Pöysä.
Hermannin Naisos. edust.: Hilma Viitanen.
Hyvinkään Naisos. edust.: Lyydia Kallio ja Olga Niemi.
Hämeenlinnan Naisos. edust.: Anni Nurminen.
Iisalmen Naisos. edust.: Anni Rytönen.
Imatran Naisos. edust.: Liinu Kukkurainen.
Jyväskylän Naisos. edust.: Lempi Tuomi.
Kajaanin Naisos. edust.: Hilma Piirainen.
Kotkan Naisos. edust.: Hilma Nousiainen.
Kuopion Naisos. edust.: Emmi Mäkelin ja Lyydia Saarikivi.
Kymin - Karhulan Naisos.: edust. Anna Holopainen.
Lahden Naisos. edust.: Anni Myyryläinen.
Lahden Äitios. edust.: Fiina Tuominen.
Lapuan Naisos. edust.: Maria Kotala.
Lappeenrannan Naisos.: edust. Sandra Tarvainen.
Malmin Naisos. edust.: Anni Elo.

Messukylän Naisos. edust.: Rosa Lindeman.
Miedon Naisos. edust.: Olga Leinonen.
Mikkelin Naisos. edust.: Hilma Valjakka ja Hilma Manninen.
Oulun Naisos. edust.: Ellen Mäkelin.
Pietarsaaren Naisos.: edust. Olga Nyberg.
Porin Naisos. edust.: Fanny Ahlfors ja Hilma Laine.
Rauman Naisos. edust.: Mimmi Uskali.
Riihimäen Naisos. edust.: Maria Mäkelä.
Savonlinnan Naisos. edust.: Aino Siltanen.
Sortavalan Naisos. edust.: Edla Typpö.
Sörnäisten Naisos. edust.: Anni Suominen ja Ida Tamminen.
Tahmelan Naisos. edust.: Sofia Helenius.
Talikkalan Naisos. edust.: Sofia Nyrkkö.
Tammisuon Naisos. edust.: Amanda Johansson.
Tampereen Naisos. edust.: Anni Huotari, Siiri Louhi ja Olga Kanto.
Tarmon Naisos. edust.: Aino Lehtokoski.
Toejoen Naisos. edust.: Miinu Salo.
Turun Naisyhd. edust.: Fiina Vuori ja Aino Laakkonen.
Vaasan Naisos. edust.: Anni Suometsä.
Viipurin Naisos. edust.: Alina Julkunen ja Anna Rinne.
Voikkaan Naisos. edust.: Alma Sarlund.
Vuoksenniskan Naisos.: edust. Lovisa Tiainen.
Värtsilän Naisos. edust.: Maija Pöllänen.
Hämeen I. pohj. vaalip. sos.-dem. Naisten piiritoimik.: Laina Vesterlund.

Naisten ammattiosastoista:

Helsingin Kappatyöntekijäin a.-o. edust.: Anna Korhonen.
Helsingin Kylvettäjien a.-o. edust.: Fiina Pietikäinen.
Helsingin Ompelijain a.-o. edust.: Emmi Huttunen.
Helsingin Palvelijataryhdistys a.-o. edust.: Miina Sillanpää.
Helsingin Silittäjien a.-o. edust.: Aino Tuomikoski.
Helsingin Talous- ja Ravintolat a.-o. edust.: Tilda Oksanen.
Hyvinkään Talous- ja Ravintolat a.-o. edust.: Tilda Hellsten.
Tampereen Pesijien ja Kylvettäjien a.-o. edust.: Alma Jokinen.
Tampereen Villateollisuus a.-o.: Lempi Heinonen.
Turun Talous- ja Ravintolat a.-o.: Riikka Koskinen.

Sos.-dem. Naisten Liittotoimikunnasta:

Elin Fagerholm.
Mimmi Kanervo.
Anna Kärki.
Hilda Seppälä.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmästä:

Anni Haapasalo.
Hilma Koivulahti-Lehto.
Olga Leinonen.

Sanomalehdistä:

Demokraatti: Aino Lehtokoski.
Kansan Sana: Anni Huotari.
Suomen Sosialidemokraatti: K. Harvala.
Sosialistinen Aikakauslehti: Fanny Vesley.
Työläisnainen: Emmi Huttunen.
Läsnäolo-oikeus myönnettiin seuraaville puoluetovereille: Elsa Aalto, Ida Suikkonen, Kirsti Vuorio, Olga Stjernroos, R. Sventorzetski, Herman Eskeli, Antti Perämäki, Eli Grönqvist, Tekla Tuomola.

Virkailijat.

Liittotoimikunta oli kokouksen puheenjohtajiksi ehdottanut Anni Huotarin Tampereelta, Fanny Ahlforsin Porista ja Miina Sillanpään Helsingistä, joka ehdotus hyväksyttiin. Samoin oli liittotoimikunta kokouksen sihteeriksi ehdottanut Elin Fagerholmin ja Olga Tainion. Ehdotus hyväksyttiin. Anni Huotari astui puheenjohtajan toimeen.

Kokoukselle saapuneet tervehdykset.

Kansanedustaja Olga Leinonen toi kokoukselle eduskuntaryhmän naisten tervehdyksen. Jos olette, lausui puhuja, seuranneet Eduskunnan työtä, olette selvillä niistä kysymyksistä, joita siellä on käsitelty. Osa niistä ovat sangen läheisiä työläisluokalle, m.m. armahduskysymys, joka koskee meitä kaikkia. Eduskunnan työtä seurattessanne tiedätte siis minkä verran siellä on saavutettu ja voitte sen mukaan suunnitella menettelytavat. Suuria ei ole aikaansaatu, mutta kaiken voitavamme olemme siellä tehneet, olemme kaikin tavoin koettaneet työväenluokan etuja siellä ajaa. — Olemme huomanneet tullemme siihen kehityksen kohtaan, jolloin meidän on otettava ratkaiseva askel työväenluokan menettelytavoissa vastaisuuteen nähden. Meillä ei ole tietoa siitä, mitä enemmistönä saadaan Eduskunnassa aikaan, vähemmistönä on saavutuksemme olleet enemmän porvarien kun työväen hyödyksi. Onhan meillä kerta, v. 1917, ollut enemmistö Eduskunnassa, mutta sen hajoittivat porvarit pistimin. Pitkälti ei ole siihen, jolloin meillä taas on enemmistö Eduskunnassa. Silloin olemme tilaisuudessa näkemään miten porvarit siihen suhtautuvat. Tärkeätä on, että työväki silloin on kaikkeen valmistautunut.

Kokoukselle oli saapunut seuraavat kirjelmät, jotka luettiin:
Ruotsin sos.-dem. naisten keskusjärjestöltä seuraava ruotsinkielinen kirjelmä:
Suomen Sosialistiselle Naisjärjestölle. Helsinki.

"Sos.-dem. Naisten Keskusjärjestö on vastaanottanut ystävällisen kutsunne kongressiin 3 - 7.12., josta kutsusta lausumme lämpimän kiitoksemme, mutta saamme samalla ilmoittaa, ettemme tällä kertaa ole tilaisuudessa lähettämään järjestömme edustajaa sinne. Pyydämme Teitä vastaanottamaan hartaan tervehdyksemme sekä toivomuksemme, että kongressinne saisi rauhassa työskennellä ja sen työstä olisi hyviä tuloksia. Onnittelemme Teitä, toverit, kun nyt vaikeiden, levottomien päivien jälkeen kokoonnutte työskentelemään uutta aikaa varten.

Puoluetervehdyksellä: Ruotsin sos.-dem. Naisten Keskusjärjestön puolesta:
Agda Östlund.
Sihteerit".

Naisten Kansainväliseltä Liitolta Lontoosta seuraava englanninkielinen kirjelmä: "Kiitämme hyvin paljon sihteerillemme saapuneesta kutsusta ottamaan osaa Suomen sosialististen naisten konferenssiin 5 — 7.12. 1919. Toivoisimme, että edustajallemme olisi mahdollista saapua, mutta onnettomuudeksi on se mahdotonta. Toivoen hyvää menestystä kokouksellenne. Teidän uskollinen
K. E. Royds.

Sihteeri".

Puoluetoveri Ada Salterilta seur. Englanninkielinen kirjelmä:
Suomen naisten Maapuolue. Helsinki.

"Rouva Ada Salter on kiitollinen saatuaan vastaanottaa kutsukirjeenne Suomen naisten maapuolueen kokoukseen ja pyytää minua vastaukseksi sanomaan, että hän on hyvin pahoillaan koska hänelle on mahdotonta olla siellä saapuvilla 6 — 7.12. p.

Tervehtien veljellisesti olen

Teidän uskollinen A. Heuris.

Rouva Ada Salterin yksityissihteeri".

Tanskan sos.-dem. Naisten järjestöltä seuraava Tanskan kielinen kirjelmä:

"Kiittäessämme Teitä ystävällisestä kutsustanne ottamaan osaa kongressiinne 5 - 7.12. p. Työväentalolla Helsingissä, ilmoitamme ikäväksemme, että meidän yhdistyksemme ei ole katsonut itsellään olevan siihen tänä vuonna varoja, mutta toivotamme Teidän kongressinne työlle onnea ja menestystä sekä toivomme myöhemmin saavamme kuulla päätöksistänne. Ystävällisellä tervehdyksellä
Andrea Brachmann".

Norjan Työväenpuolueen Naisliitolta seuraava Norjankielinen kirjelmä:

Sosialistinen Naistenliitto.

"Olemme vastaanottaneet Teidän arvoisan kirjelmännen, joka sisälsi kutsun ottamaan osaa erääseen naistenkongressiin, joka pidetään Helsingissä 5 — 7 p:nä joulukuuta. Me kiitämme sydämellisesti kutsusta, mutta ilmoitamme, että meidän liitollemme ei ole mahdollista olla siellä edustettuna, koska olemme päättäneet olla edustettuina skandinavialaisessa työväenkongressissa, joka pidetään Tukholmassa melkein samaan aikaan.

Puoluetervehdyksellä

Norjan Työväenpuolueen Naisliiton puolesta

Sigrid Syvertsen

Sihteeri".

Miina Sillanpää toi tervehdysten Hämeenlinnan vankilassa olevilta tovereilta Ida Aalle-Teljolta, liittotoimikunnan

monivuotiselta ja melkein kaikkien liittokokouksien puheenjohtajalta, eduskuntaryhmän ent. jäseniltä Anni Savolaiselta ja Hulda Salmelta sekä tamperelaisilta puoluetovereilta Emmi Murrolta ja Ida Vihurilta.

Hämeenlinnassa vankina oleville liiton jäsenille sekä Lappeenrannassa oleville ent. kansanedustajille päätettiin lähettää sähkösanomatervehdys. Näiden laatiminen jätettiin valittavan järjestävän valiokunnan huoleksi. Järjestävään valiokuntaan valittiin paitsi puheenjohtajia ja sihteerejä Hilda Seppälä ja Fiina Pietikäinen.

Kokouksen työsuunnitelma hyväksyttiin sellaisena kun liittotoimikunta on sen ehdottanut ja Alustusvihkoon painattanut.

Tämän jälkeen otettiin kahviloma. Paikkakunnan naisosastojen yhteinen toimikunta oli kokouksen osanottajille järjestänyt kahvitarjoilun, jota toverillisen seurustelun vallitessa käytettiin hyväksi.

Valiokunnat.

Puolituntia kestäneen kahviloman jälkeen jatkettiin kokousta, jolloin ensin asetettiin seuraavat valiokunnat:

Äänestys valiokunta: Edla Peltola, Alma Jokinen, Fiina Tuominen, Aura Nurminen ja Hilma Manninen.

Raha-asiain valiokunta: Siiri Louhi, Anni Pöysä, Mia Salo, Lempi Tuomi, Alma Aaltonen, Hilda Seppälä ja Emmi Mäkelin.

Kunnallisasian valiokunta: Anni Huotari, Paula Saari, Olga Nyberg, Fanny Ahlfors, Anna Rinne, Anni Rytönen, Lovisa Tiainen, Mimmi Uskali ja Hilja Piirainen.

Eduskunta-asiain valiokunta: Miina Sillanpää, Anna Kärki, Hilma Nousiainen, Hilma Laine, Laina Vesterlund, Hilja Siimes-lahti, Rosa Lindeman, Aino Siltanen ja Riikka Koskinen.

Yleisten asiain valiokunta: Olga Tainio, Ellen Mäkelin, Elin Fagerholm, Fiina Pietikäinen, Olga Leinonen, Hilma Viitanen, Olga Kanto ja Aino Lehtokoski.

Valistusasiain valiokunta: Mimmi Kanervo, Lydia Kallio, Anni Suominen, Anni Suometsä, Tilda Oksanen, Aino Tuomikoski, Sandra Tarvainen, Emmi Huttunen ja Lempi Heinonen.

Päätettiin, että kunkin valiokunnan kokoonkutsumisesta huolehtii se valiokunnan jäsen, jonka nimi ensiksi mainittiin.

Keskustelut ja päätökset.

Liittotoimikunnan toimintakertomus.

(Katso alustusvihko sivu 6.)

Yleiskeskustelu:

Sarlund: "Voikkaan Naisosasto on tyytyväinen liittotoimikunnan toimintaan".

Vesterlund: "Tampereen Naisosasto hyväksyi kyllä liittotoimikunnan toimintakertomuksen, mutta liittotoimikunnan toimintaan ei oltu tyytyväisiä. Olisi pitänyt enemmän toimia naisten keskuudessa. Enemmän kirjelmiä liittotoimikunnalta on kaivattu ja varsinkin puhujia olisi ollut enemmän lähetettävä. Tampereelta pyydettiin neuvottelukokousta, mutta siihen ei saatu mitään vastausta". Paheksui myös, että alustusvihkoja lähetettiin osastoille niin vähän.

Ellen Mäkelin: "Oulussa kaivattiin tästä toimintakertomuksesta jotain. Kaivattiin jonkinlaista selostusta siitä, mitä vahinkoja liitto on kärsinyt vallankumouksen aikana ja jos liitolla on ollut varoja, mihin ne ovat joutuneet. Näistä y. m. talousseikoista pyytäisin selostusta koska täällä on entisiä liittotoimikunnan jäseniä saapuvilla".

Tuominen oli sitä mieltä, että liittotoimikunta on toiminut parhaansa mukaan. "Kiertokirjeet ja liittotoimikunnan lähettämät muut julkaisut ovat olleet erittäin selvät. Lahdessa ollaan hyvin tyytyväisiä liittotoimikunnan toimintaan ja annettiin sille tunnustus, vaikka siellä yleensä ollaan kaikkeen tyytymättömiä".

Seppälä: "Tampereen naisten kirjelmä on tullut ennen minun toiminta-aikaani ja siihen on jäänyt vastaamatta siksi, että liiton sihteerin tointa hoidettiin silloin sivutoimena. Olen varmasti vakuutettu, että minun sihteerinä ollessa on jokaiseen saapuneeseen kirjelmään vastattu. — Valistustyötä ei ole voitu enempää tehdä varojen vähyyden tähden. Kuten toimintakertomuksesta selviää aloitettiin liittotoimikunnan toiminta lainaamalla 200 mk. ja kesti kauan

ennenkuin raha-asiat saatiin sellaiseen kuntoon, että voitiin ajatella puhujan lähettämistä. — Alustusvihon siv. 8 sanotaan mihin liiton raha-varat ovat joutuneet. Sen enempää selvyyttä ent. toimikunnan tileistä ei voi saada, kun nämä tilit eivät ole päätetyt eikä tarkastetut ja tilivelvolliset eivät ole tällä kertaa tavattavissa".

Tiainen hyväksyi täydelleen toimintakertomuksen sekä ehdotti hyväksymislausunnon annettavaksi siitä. — Kannatusta.

Ellen Mäkelin: "Emme voi hyväksyä liittotoimikunnan toimintakertomusta sillä siten hyväksyisimme sen, että liiton varoja on viety pois. Maaseudulla kaivataan asiasta selitystä, annetut selitykset eivät tyydytä".

Rinne: "Viipurin Naisosasto on tyytyväinen toimintakertomukseen. Ehdotan sen hyväksyttäväksi".

Uskali yhtyi edelliseen.

Tarvainen: "Lappeenrannan Naisosasto oli tyytyväinen liittotoimikunnan toimintakertomukseen". Luotti siihen, että liittotoimikunta on parhaansa tehnyt koston riehuessa maassa.

Kukkurainen: "Imatran Naisosasto kaipasi selitystä liiton kadonneesta omaisuudesta. Sihteerin antama selitys oli tyydyttävä".

Sillanpää, Miina: "Minua ihmetyttää se vaatimus, että toimintakertomuksessa pitäisi olla selostus siitä mihin edellisen liittotoimikunnan varat ovat joutuneet. Emmehän me voi esiintyä ketään kohtaan syyttäjinä ja siksi tahtoisin tämän kysymyksen kokonaan sivuuttaa. Nykyinen liittotoimikunta ei voi olla vastuussa edellisen tileistä sillä tiedämme, että nykyisen liittotoimikunnan toiminta aloitettiin aivan yksityisestä aloitteesta, joka on minusta kiitosta ansaitsevaa".

Pietikäinen: "Minua ihmetyttää se, että meidän pitäisi tietää missä varat ovat, kun emme edes tiedä missä ne ihmiset ovat, jotka niitä hoitivat. Mahdotonta on meidän tehdä täydellisiä tilejä silloin kun käytettävissämme ei ole mitään päteviä tilejä, jonkunverran kirjoja on ainoa mitä meille jällelle jäi".

Kanervo: "Toivoisin, että saapuvilla olevat ent. liittotoimikunnan jäsenet tekisivät jonkun verran selvää tästä asiasta. — Tunnen poistuneet ent. liittotoimikunnan jäsenet siksi hyvin, että tiedän heidän tehneen kaiken voitavansa pelastaaksensa liiton varat, joista kyllä tekevät tilin meille kun saavat siihen tilaisuuden, koska ovat kaikki tulo- ja menetodisteetkin ottaneet haltuunsa. Tällä kertaa ovat he vain pelastaneet ne rahat meidän ryöväreiltämme, joiden hallussa ne nyt joka tapauksessa olisivat. Meidän tulee olla heille kiitollisia työstään. - Nykyisen liittotoimikunnan toiminta sai alkunsa siten, että joulukuussa 1918 pidetyn ylimääräisen puoluekokouksen aikana kutsuttiin naisia koolle keskustelemaan josko rauhoitustyö jo on niin päättynyt, että toimintaa voitaisiin aloittaa. Oltiin sitä mieltä, että ryhdytään toimintaan. Jällelle ovat ent. liittotoimikunnan jäsenet täydensivät liittotoimikuntaa paikallisista puoluejäsenistä. Toimintamme on kyllä ollut heikkoa ja hapuilevaa, mutta tulokset ovat olosuhteihin nähden sangen hyvät".

Fagerholm: "Ent. liittotoimikunnan jäsenenä koetan selvittää rahojen häviämisen. Liittotoimikunta koetti pelastaa rahansa. Kun asema näytti uhkaavalta otettiin rahat pois pankista sekä valittiin kolme henkilöä liittotoimikunnasta niitä tallettamaan. Täten tahdottiin kaiken varalta supistaa mahdollisimman pieneksi se piiri, joka tietäisi rahojen kätköpaikan. Enempää en niistä tiedä. Olemme koettaneet ottaa niistä selkoa, mutta se on ollut aivan tuloksetonta. Ida Aalle-Teljon ollessa täällä kävimme häneltä tiedustelemassa tietäisikö hän niistä jotakin, mutta hän

ei tiennyt enempää kuin me toisetkaan. Toivomme kuitenkin joskus saavamme rahamme takaisin, koska tunnemme ne henkilöt, joiden haltuun ne ovat uskotut".

Suometsä: "Elleivät omat toverit olisi näitä rahoja vieneet talteen, olisivat valkoiset ne kuitenkin vienyet. Parempi näin. Pulmallisinta on vain mille kannalle asetumme Längmanin rahaston selvittelyyn nähden eduskunnalle".

Sarlundia olivat annetut selitykset tyydyttäneet.

Vatanen: "On hyvä, että asia on otettu keskustelunalaiseksi, että maaseuduillakin asia selvenee".

Leinonen, Helsinki: "Minusta on selvää, että tällaisessa asiassa vaaditaan selitystä ja uskon, että se on hyvässä tarkoituksessa tehty, ja hyötyä siitä on ollutkin, sillä tämän keskustelun aikana on paljon selvinnyt. Toivoisin, että kaikissa muissakin epäselvissä kysymyksissä tehtäisiin kyselyjä. Mitä kyseessä oleviin varoihin tulee ovat ne varmasti tallessa ja tulevat kyllä aikoinaan löytymään".

Asia lähetettiin raha-asiainvaliokuntaan.

Tilikertomus

hyväksyttiin tilintarkastajain lausunnon perusteella, sekä myönnettiin asianomaisille tilivapaus, mutta lähetettiin se kuitenkin tulo- ja menoarvion laadintaa varten raha-asiainvaliokuntaan.

Valiokunnan mietintö.

Raha-asiainvaliokunta ehdottaa toiminta- ja tilikertomuksen suhteen seuraavaa: "Huomioonottaen ne vaikeat olosuhteet, joissa sos.-dem. naisten liittotoimikunta v. 1919 toimintansa aloitti, katsoo kokous, että se vointinsa mukaan on tehnyt tehtävänsä ja näin ollen tyydytyksellä hyväksyy liittotoimikunnan toiminta- ja tilikertomuksen 1/1 1919 - 30/9 1919 väliseltä ajalta. Samoin kokous kuultuaan selostuksen lokakuussa v. 1917 valitun liittotoimikunnan toiminnasta ynnä sen rahojen säilytystavasta ei voi muuta kun toivoa, että olosuhteet lähitulevaisuudessa muuttuvat sellaisiksi, että sanotun toimikunnan jäsenet ovat tilaisuudessa tekemään toiminnastaan seikkaperäisemmän selon, tyytyy nyt annettuihin tietoihin".

Valiokunnan puolesta

Anni Pöysä. Siiri Louhi.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Alma Aaltonen.
Emmi Mäkelin.
Mia Salo.
Hilda Seppälä.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Fiina Pietikäinen ja Mimmi Kanervo, varalta Agda Vatanen ja Emmi Huttunen.
Sos.-dem. Eduskuntaryhmän naisten toiminnasta.
(Alustusvihko siv. 11.)

Uskali hyväksyi ryhmän kertomuksen. Toivoi, että laki orpojen ja leskien turvaamiseksi pian valmistuisi.

Sillanpää M.: "On ikävä, että asiaa ei tällä istuntokaudella voida enää eteenpäin viedä, mutta yritetään keväällä".

Sarlund mainitsi, että Voikkaan naisosasto toivoi, että eduskuntanaiset pysyisivät puhtaana luokkataistelun kannalla. Leinonen, H:ki. ilmoitti, että eduskuntaryhmän naiset ovat kaikissa valiokunnissa ja että työtä on kovasti. Paljon kuitenkin ei saada aikaan koska ollaan vähemmistönä. Peltola painosti, että ryhmän naiset eivät saa ryhtyä kompromisseihin porvarien kanssa. Puhtaalla luokkataistelun kannalla on pysyttävä.

Tuomi yhtyi Peltolaan.

Vatanen: "Toimintakertomuksesta ei selviä millä kannalla eduskuntanaiset ovat olleet suuntakysymyksessä". Yhtyi Peltolaan.

Ellen Mäkelin hyväksyi toimintakertomuksen sellaisenaan. Tulevaisuuteen nähden toivoi, että eduskunta pidettäisiin agitatsioonipaikkana, koska siellä ei mitään vähemmistönä saada aikaan.

Lehtokoski selosti missä valiokunnissa naisedustajat ovat toimineet. Mitään sanottavampaa ei ole voinut toimia, pääasiassa pantu vastalauseita porvarien vallanhimolle. Selosti ryhmän menettelyä hallitusmuoto- ja presidentti-asiassa.

Sillanpää M.: "Kun liittotoimikunta pyysi toimintakertomusta oli eduskuntatyö vasta alussa. Eduskuntatyöstä ei aina edeltäpäin voi sanoa mikä kanta kussakin kysymyksessä tulee olemaan. Päämäärä kuitenkin on että työ tehdään köyhälistön hyväksi".

Leinonen H:ki. "Täällä on sanottu että tulisi aina olla luokkataistelun kannalla mutta eduskuntatyö on sellaista että on pakko porvarien kanssa sovitella. Työväen suojelulakeja on koetettu saada aikaan mutta niitäkään ei ole saatu muille kun leipureille ja kauppa- ja liiketoimintakäyttäjille".

Jokinen hyväksyi ryhmän toiminnan.

Saari: "ryhmä on ollut kompromisseissa porvarien kanssa. Sellaista ei saa tapahtua vaan on jyrkässä muodossa tuotava esiin vaatimuksia".

Seppälä hyväksyi ryhmän toiminnan sekä valtiomuotoja presidenttikysymyksissä. Toivoi, että ryhmä pysyisi paikoillaan, tuli mitä tuli.

Viitanen: " Naisten edustajakokous on nyt merkitykseltään suurempi kuin koskaan ennen. Tämän kokouksen on viitoitettava tie köyhälistönaisten toiminnalle. Ei mitään päänsilitysteorioja vaan voimakkaan työläisluokan taistelutapoja".

Ellen Mäkelin ei hyväksynyt, että ryhmän naiset antavat arvoa tynkäeduskunnan laatimille laeille, on toimittava niiden kumoamiseksi.

Taivainen hyväksyi toiminnan.

Rinne ilmoitti että osasto on Seppälän kannalla mutta itsekohdastaan yhtyi Mäkeliniin.

Tainio ei ollut tyytyväinen kertomukseen kun se oli niin suppea, että siinä ei ollut ensinkään valiokuntaselostuksia. Ryhmän toimintaan oli H:gin naisosasto tyytyväinen.

Peltola: Koska sos.-dem. ryhmä ei ole kaikissa asioissa toiminut niin että se olisi tyydyttänyt valitsijoitaan on tähän lieventävänä seikkana otettava huomioon maassa vallinnut taantumuksellinen tilanne ja siitä johtuvat kurinpidolliset toimenpiteet. Tämän huomioon ottaen veloitetaan, että tästälähin on sos.-dem. ryhmän naisten toimittava horjumattoman luokkataistelun kannalla, vähääkään tinkimättä niistä vaatimuksista, joita köyhälistö on heidän ajettavakseen uskonut.

Asia lähetettiin eduskunta-asiain valiokuntaan.

Valiokunnan mietintö.

"Katsoen siihen, että eduskunnan tähänastinen toiminta on pääasiassa ollut kansalais-sodan jälkiselvittelyn taistelua, jolloin päähuomiota ei ole voitu kohdistaa luovaan työhön; sekä siihen, että ryhmän naiset eivät muodosta erillistä ryhmää eduskunnassa, vaan toimivat yhdessä sos.-dem. eduskuntaryhmän kanssa, lausuu kokous toivomuksenaan: Että sos.-dem. eduskuntaryhmän naiset edelleen tekevät voitavansa sos.-dem. puoluekokouksen ja sos.-dem. naisten liittokokouksen päätösten toteuttamiseksi".

Miina Sillanpää. Hilma Laine.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Riikka Koskinen.
Anna Kärki.
Rosa Lindeman.
Hilma Nousiainen.
Hilja Siimeslahti.
Aino Siltanen.
Laina Vesterlund.
Valiokunnan mietintö hyväksyttiin.

Äitien ja lasten yhteiskunnallinen huolenpito.
(Alustusvihko siv. 12.)

Nyberg: "Edustamani osasto hyväksyy ponnet muuten, mutta ei ensimmäistä kohtaa. Punaisten leskille myös on liian lievästi vaadittu avustusta. Se kurjuus minkä he ovat kärsineet, oikeuttaa heitä yksinomaan saamaan eläkettä. Lasten sijoittamista vieraihin koteihin vastustettiin, avustus on annettava äideille".

Tuomola: "Kunnilta on vaadittava avustusta leskille ja orvoille. Turussa on jo saatu valtuustolta 200,000: — joka jo on käytetty ja uutta aiotaan anoa. Myöskin järjestämällä työtupia on punaisten leskiä avustettu. Valtuustolta sitä paitsi saatu 40,000 mk. kuukausittain lasten päiväkotia varten. Vieraille kasvatettaviksi on annettu lapsia vain siinä tapauksessa, että äidit siihen mielellään suostuvat".

Sarlund: "Tämä on meille nykyään kovin tärkeä kysymys".

Kannatti ponsia hyväksyttäväksi.

Sillanpää Miina: "On ilmaantunut eräs huomiota ansaitseva seikka. Köyhäinhoitohallituksella on sellainen periaate, että avustus lakkautetaan ja vaaditaan sen takaisin maksua heti kun mies on päässyt vankilasta, vaikkakaan hänellä ei vielä olisi työtä. Kuntien olisi annettava Köyhäinhoitohallituksille määräys tällaisen painostuksen lopettamisesta ja meidän tulisi vaikuttaa kunnan valtuustoihin tällaisen päätöksen aikaansaamiseksi.

Lasten antamista kotoa pois kasvateiksi on ankarasti moitittava. Useita tapauksia on, että kunnan puolesta maksetaan lapsista, jos ne ovat muualla hoidettavina, mutta äideille ei makseta samaa avustusta jos he pitävät lapsia luonaan.

Kotala hyväksyi ponnet. "Valkoisten leskiä ja orpoja on vähän ja ne ovat enimmäkseen varakkaista kodeista. Valkoisten puolella taisteli paljon nuoria miehiä". Paheksui sitä, että äidit eroitetaan lapsistaan. Velvoitti eduskuntanaisia painostamaan, että äidit saisivat tilaisuuden itse hoitaa lapsiaan.

Nyrkkö: "Talikkalan osasto kannatti ponsia. Siellä on paljon kärsitty ja kaivataan avustusta".

Rinne yhtyi Sillanpään lausuntoon. "Äitejä ja lapsia ei saa toisistaan eroittaa. Äidit olkoon lapsiensa kasvattajia ja valtio suorittakoon kulut".

Mäkelä hyväksyi ponnet. "Valtion velvollisuus on huolehtia kaikista orvoista. Kuntia ei siihen voi yksinään velvoittaa, sillä sen kautta nousisivat verot kovin suuriksi". Yhtyi Sillanpään lausuntoon, että avustuksia ei saisi velkoa takaisin. Nykyään ei moni kipeästikin avustusta tarvitseva uskalla sitä pyytää pelosta, että sitä takaisin vaadittaessa voi menettää mökkipahasensa tahi muun pienen omaisuutensa.

Uskali hyväksyi ponnet. "Avustuksia olisi annettava sellaisessa muodossa, ettei sen tähden menetä äänioikeuttaan niinkuin nyt on tapahtunut. On tapauksia, jolloin punaisen soturin leski on saanut avustusta vain 30 mk. kerta kaikkiaan, mutta silti menettänyt äänioikeutensa, jotavastoin valkoisten lesket saavat sekä avustuksia, että äänioikeutensa pitää".

Viitanen: "Osastoni hyväksyi ponnet. Kannatan Sillanpään lausuntoa. Ei ole sallittava lapsia erotettavan vanhemmistaan, mutta sitä juuri porvarit erikoisesti tahtovat, että lapset uudessa ympäristössä muokkaantuisivat uusiksi".

Kukkurainen kannatti ponsia. "Avustusta on maksettava ilman takaisinmaksuvelvollisuutta".

Tarvainen hyväksyi ponnet. "Lappeenrannassa on uhattu sijoittaa kaikki punaiset sotaorvot Pohjanmaalle ja ottaa äideiltä avustus pois, sekin vähäinen mitä tähän asti on maksettu 20 — 30 mk. kuukaudessa. Senkin avustuksen saaneilta on äänioikeus otettu".

Mäkelin Ellen vastusti jyrkästi lasten päiväkoteja. "Siinä on meillä periaatteellinen ristiriita, sellaisten pikkuparannusten kautta emme saavuta päämääräämme, vaan tulee yhteiskuntaolojen muodostua sellaisiksi, että jokaisella äidillä on tilaisuus itse kasvattaa ja hoitaa lapsiaan".

Sillanpää Rosa: "Fredriksbergin Naisosasto hyväksyi ponnet sekä lausui jyrkän paheksumisen sellaista menettelyä vastaan, että lapset erotetaan äideistään ja annetaan valkoisten kasvatettaviksi. Kurjaa on se kohtelu, jota punaisten lapset valkoisten luona saavat".

Sillanpää Miina puolusti lasten päiväkoteja koska ne ovat vielä tarpeen tässä yhteiskunnassa ja tällä kertaa erittäinkin.

Paikkaustyötä on tehtävä silloin kun hetken tarve sitä vaatii ja tällä kertaa sillä voidaan jonkun verran lieventää ympärillämme olevia kärsimyksiä".

Seppälä: "Ellen Mäkelinin lausunto on minusta jonkun verran outo ja vieras. Samaa asiaa, lasten päiväkoteja, on jo 1905 pohdittu ja myös silloin katsottu sellaisia tarpeellisiksi. Nyt kun on orpoja ja turvattomia satoja kertoja enemmän miksi sen nyt hylkäisimme ja luopuisimme niistä kun niitä entistä enemmän tarvitaan. Sillä aikaa kun odotamme nykyisen yhteiskunnan romahtavan ennättää moni kuolla nälkään ja kurjuuteen.

Helsingin Naisosasto kannatti päiväkotien perustamista, eikä niitä missään muuallakaan ole vastustettu. Eikä niitä minun mielestäni sovikaan vastustaa sillä en voi ymmärtää, että näillä köyhälistön asiaa vahingoitetaan".

Keskustelut tältä päivältä olivat keskeytettävät tähän. Luettiin seuraava saapunut sähkösanoma:

"Estettyä ottamasta osaa liittokokoustyöhön lähetämme lämpimät toveritervehdykset. Toivomme työllenne parainta menestystä ja voimaa kokoamaan kaikkea mitä eleyt kohtalon tarjoomat päivät Suomen työläisnaisilta pirstoivat.

T.-y. Taiston Naisosasto, Kaarina".

Laulettiin "Vala".

Illaksi oli järjestetty kokouksen osanottajille luentoja. Elsa Aalto luennoi Järjestönuorten työstä ja Emil Lindahl järjestönuorten toiminnan käytännöllisestä järjestämisestä.

Toinen kokouspäivä.

Puheenjohtajana oli Miina Sillanpää. Laulettiin "Sä lippu puhdas punainen". Toimitettiin nimenhuuto.

Jatkettiin keskustelua äitien ja lasten yhteiskunnallisesta huolenpidosta. Puheenjohtajan ehdotuksesta hyväksyttiin tähän yhdistettäväksi myöskin kysymys 17 Lastentarhoista (katso Alustusvihko sivu 41). Puheenvuorot rajoitettiin.

Oksanen kannatti ja piti tarpeellisenä lasten päiväkoteja vaikka pitikin niitä väliaikaisena, joskin välttämättömänä toimenpiteenä. Mutta periaatteitamme vastaan sotivina on sellainen vaatimus ohjelmastamme hylättävä. Piti päiväkoteja kasvatuksellisestikin huonoina ja hylättävinä.

Tuomi kertoili kotipaikkansa saavutuksia tällä alalla. Yksityisten porvarien hallussa ollut lastenkoti oli saatu kunnallistetuksi. Piti suuresti moitittavana, että lapset annetaan kotoaan pois hoidettaviksi. Hyväksyi päiväkoteja väliaikaisena toimenpiteenä, mutta vastusti niitä periaatteessa.

Suominen oli periaatteessa Ellen Mäkelinin kannalla, "mutta siksi kun saamme periaatteemme perille ajettua ovat ne tarpeen varsinkin nykyaikana, jolloin toimeentulo on vaikeata ja äitien on pakko käydä työssä. On parempi saada lapsensa päiväkotiin kuin jättää niitä kadulle tahi yksin ilman hoitajaa".

Vastusti ponsissa olevia sanoja "kaikilla keinoilla", sillä eduskuntaryhmää ei saa pakoittaa täten käyttämään periaatteita vastaan olevia keinoja.

Pietikäinen vastusti periaatteessa päiväkoteja, mutta väliaikaisena, tilanteen vaatimina, toimenpiteinä hyväksyi niitä toistaiseksi. Yhteiskuntaan täytyy saada sellainen olotila, että äitien ei tarvitse käydä kodin ulkopuolella työssä.

Huttunen vastusti Mäkeliniä. Tällä kertaa on välttämättömän tarpeen olla joku paikka, johon työhön menevä äiti voi lapsensa jättää. Taloustoimienkin tähden on joskus tarpeen jättää sinne lapsensa, mutta varsinkin nyt, kun miehet ovat vankilassa on vaimoille ylivoimaista sekä elättää, että hoitaa lapsensa.

Kanervo: "Tämä on surullisimpia kysymyksiä mitä meillä on. Lastenkodit ovat sellaisia laitoksia, johon kukaan ei mielellään veisi lapsiansa ja vaikka porvarit niitä järjestävät eivät he kuitenkaan itse millään ehdolla veisi lapsiaan sinne. Ne ovat sosialidemokratian irvikuvia eikä suinkaan meidän periaatteidemme mukaisia. Väliaikaisesti meidän täytyy tyytyä siihen mitä annetaan, mutta periaatteemme ovat pidettävä puhtaana. Meidän täytyy nykyään hyväksyä kaikkea ettemme kuolisi nälkään".

Mäkelin Ellen: "En ole koskaan meidän toiminnassamme hyväksynyt poroporvarillista naisten hyvityspolitiikkaa sillä se pitää naisia talttuneina ja masennuksissa. Meidän periaatteemme, jota tähän asti olemme ajaneet ovat olleet kaukana oikeista ja tärkeistä. Niiden saavuttaminen on pikkupaikkauksia, joilla niitä haavoja korjataan, joita meihin on lyöty. Mitä meitä hyödyttää jos saamme nämä päiväkotivaatimuksemme eduskunnassa läpiajettua? Sellaisella teemme enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Alennamme ja halvennamme itseämme luopumalla periaatteistamme. En odota mitään yhteiskunnallista romahdusta. Minusta tämä yhteiskunta

on jo vähän romahtanut ja me koetamme sitä nyt kaikin tavoin pönkittää ja nostaa. Uutta yhteiskuntaa meidän pitäisi täällä järjestää eikä pönkittää vanhaa".

Saari: "Olemme kaiketi yksimielisiä ettemme periaatteessa voi hyväksyä näitä ponsia. Mutta nyt on kuitenkin vaadittava kunnanvaltuustoja perustamaan päiväkoteja ja lastenseimejä". Suosittelee varsinkin lastentarhoja ja piti niitä tarpeellisina.

Leinonen, Mieto: "Miedon osasto on hyväksynyt ponnet, sekä vastustanut jyrkästi, että lapsia otetaan äidin hoidosta pois vieraiden kasvatettaviksi".

Kallio: "Olen täydelleen Ellen Mäkelinin kannalla. Porvarit sokaisevat työläisiä pikkuparannuksillaan. On surullista olla pakoitettu jättämään lapsensa päiväkotiin, siksi on äideille annettava avustusta niin runsaasti, että nämä voivat itse hoitaa ja kasvattaa lapsiaan. Mutta porvarien tarkoituksena onkin eroittaa lapset äideistään siksi, että sijoittamalla niitä sopivaan ympäristöön saavat sosialismin siemenet niistä pois kitkettyä".

Jokinen: "Periaatteessa en hyväksy päiväkoteja, mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että niitä nyt tarvitaan sillä työläisäideille on parempi, että on olemassa päiväkoteja

kun että niitä ei olisi. Kannatan yleensä Kanervon lausuntoja. Lapset on pidettävä vanhempien hoidossa ja kaikin keinoin heitä avustettava. Nykyisistä ruoka-avustuksista on ollut paljon hyötyä".

Vesterlund: "Tampereen osasto hyväksyi ponnet. Äideille on annettava avustus kotiin niin riittävästi, että äidit voivat lapsiaan elättää. Päiväkoteja tulisi saada joka paikkakunnalle missä se suinkin on mahdollista".

Sillanpää Miina: "Täällä on sanottu, että tämän alustuksen ponnet ovat sos.-dem. periaatteita vastaan. Mutta tämä asia on herättänyt naisissa paljon mielenkiintoa meidän työhömmä.

Äiteysvakuutus y. m. sellaisten kysymysten ollessa vireillä on tullut paljon uusia jäseniä järjestöihin. Myöskin Neuvosto-Venäjällä, jossa sosialismia käytännössä toteutetaan, on olemassa ihanteellisia päiväkoteja ja sieltä voimme ottaa esimerkkejä. Ei voida tuomita lastenkotiperiaatetta kokonaan vääräksi, sillä on olemassa paljon äitejä, jotka eivät ole kasvattajia ja niin ollen saattavat olla lapsilleen suuremmaksi turmioksi kuin yhteiskunta kasvattajana olisi. Kasvatuslaitosten tai kotien tulisi vaan olla kunnollisia ja niissä kunnollisia kasvattajia. Nykyiset kodit ja kasvatuslaitokset eivät meitä tyydytä, niissä on saatava muutos. Jokaisella meistä kai on se periaate, että työstä on maksettava riittävästi palkkaa, mutta joskin tätä periaatettamme saisimme toteutettua, olisisi silloinkin hyvä olla joku hyvin hoidettu koti, johon äiti voisi lapsensa jättää saadaksensa itse joskus levähtää. — Täällä on sanottu, että näitä päiväkoteja on jyrkästi vastustettava, mutta mitään ei ole ehdotettu niiden tilalle. Emme saa työläisäitejä mukaan jos vaan vastustamme kaikkia parannuksia heille. Saadaksemme mahdollisimman laajat joukot mukaamme täytyy meidän vaatia sekä eläkkeitä äideille että koteja ja muita turvapaikkoja lapsille".

Seppälä: "Huomautan että sitä periaatetta, jota Mäkelin ja muutamat muut täällä nyt ajavat en usko ainoaksi oikeaksi. Se ei voi olla ainoa oikea periaate, että jokaisen äidin on kotonaan kasvatettava lapsensa josko hän siihen soveltuu eli ei sovellu. Mäkelinkin on aikaisemmin hyväksynyt alustuksessa esitetyn periaatteen vastaan sanomatta. — Nyt on täällä vaan puhuttu paljon suuria sanoja, mutta mitään ehdotuksia ei ole tehty. On noloa,

jos tämä kysymys, joka on saanut niin yleistä kannatusta

osakseen, siihen on toistakymmentä osastoa lähettänyt alustuksen, hylätään ilman muuta, asettamatta mitään alustuksessa esitettyjen tilalle".

Uskali moitti lasten oloa päiväkodeissa. Kurjaa on työläisnaisen asema kaikkialla mutta kurjaa kurjempi silloin kun pitää olla sekä elättäjänä että kasvattajana. Noustava aamuyöstä jo ylös, että ennättää pukea ja kuletaa melkein nukkuvia, makeimmasta unestaan herätettyjä lapsiaan, päiväkotiin. Koko päivän ankaraa työtä tehtyään on juoksujalkaa kiirehdittävä lapsia kodista noutamaan ja omaan kurjaan kotiin tultua on sitä hoidettava ja lasten vaatteita pestävä ja paikattava, sillä siistejä niiden tulee olla päiväkotiin viedessä. Monta tuntia ei jää levon ajaksi. Mutta päiväkodit ovat tällä kertaa kuitenkin välttämättömiä kun ei kuitenkaan äideille makseta niin paljon avustusta, että sillä tulisi lapsineen toimeen".

Johansson: "Edustamani osasto vastustaa lasten päiväkoteja".

Tuominen: "Lahdessa ei kannateta näitä porvarillisia parannuksia. Äidit ovat päättäneet etteivät anna lapsiaan kasvatettaviksi Pohjanmaalle, jonne niitä on alettu kuljetella. Porvarit ovat ensin tehneet orpoja ja nyt mielihyvin niitä hoivaavat kun tarjoutuu tilaisuus vieroittaa lapsia sos.-dem. hengestä"

Näillä evästyksillä lähetettiin asia eduskunta-asiain valiokuntaan. Valiokunta esitti kysymyksen johdosta seuraavan mie - tinnön: "Katsoen siihen huutavaan hätään, joka nykyään on kaikkialla vallalla seurauksena siitä kauheasta kostoteurastuksesta jolla porvaristo kansalais-sodan päätyttyä Suomea rauhoitti, jolloin kymmeniä tuhansia perheen äitejä lapsineen jäi elämismahdollisuutta vaille, porvarillisten piirien rientäessä eduskuntapäätöksellä myöntämään valtion varoista eläkkeitä omiin piireihinsä kuuluville kansalais-sodan johdosta kärsimään joutuneille, jättäen työväenluokkaan lukeutuvat uhrin vaivaishoidon varaan, Sos.-dem. Naisliiton liittokokous lausuu jyrkän vastalauseen tätä porvariston häikäilemätöntä menettelyä vastaan, ja esittää vaatimuksenaan:

1) Että eduskunta hyväksyisi sos.-dem. ryhmän puolelta tehdyn anomuksen että "laki 24 p:nä helmik. 1919 koskeva eläkkeen myöntämistä kansalais-sotaan osaa ottaneille sotureille ja heidän perheensä jäsenille" laajennettaisiin koskemaan kaikkia kansalais-sodan uhreja puolueisiin katsomatta, sekä että eläke olisi kyllin suuri vastaamaan elintasoa.

2) Siksi kunnes saadaan Valtion eläke järjestetyksi ovat kunnat velvollisia antamaan riittävää avustusta kansalais-sodan johdosta kärsimään joutuneille soteleskille ja heidän lapsilleen. Samoin vankilassa viruvien perheille. Myöskään lapsia ei saa vastoin äidin tahtoa erottaa äidistään, vaan on äitiä avustettava saman avustuskokouksen mukaan kuin lapsista olisi vieraillekin maksettava.

3) Kuntain on perustettava riittävästi lasten koteja sellaisia lapsia varten, jotka ovat vailla isää ja äitiä tai muuta läheistä omaista, jotka heistä huolehtisivat.

4) Sen lisäksi olisi järjestettävä riittävästi lasten seimiä, lasten tarhoja ja lasten päiväkoteja, jonne äidit voivat päiviksi sijoittaa lapsensa ja joissa lapsille on järjestettävä heidän ikäänsä soveltuvaa ajanvietettä, sekä että lapsille näissä kodeissa tarjottaisiin ravitsevaa ruokaa.

5) Sos.-dem. kunnanvaltuutettujen on valvottava, että näitä lastenkoteja hoidetaan vapaamielisessä ja humanisessa hengessä.

6) Sos.-dem. eduskuntaryhmän on siellä missä kunnan varat

eivät riitä, vaadittava näille kodeille valtion avustusta".

Miina Sillanpää. Hilma Laine.

Puheenjohtaja. Sihteeri.

Riikka Koskinen.

Anna Kärki.

Rosa Lindeman.

Hilja Siimeslahti.

Aino Siltanen.

Laina Vesterlund.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Työläisnaiset ja kunnallisvaalit.

Katso Alustusvihko siv. 18.

Sarlund ei hyväksynyt alustuksessa esitettyjä ponsia vaan asettui puoluetoimikunnan ponsien kannalle.

Oksanen hyväksyi sekä alustuksen että ponnet.

Kallio hyväksyi ponnet mutta kaipasi niistä ohjeita kunnalliselle toiminnalle.

Huotari: "Ponsiin ei voi sovittaa mitään kunnallista ohjelmaa".

Painotti, että valitsijat tarkoin seuraavat kunnallisiin lautakuntiin asetettujen henkilöiden toimintaa.

Tuomola: "Ehdokkaat ovat arvosteltava, niin että ei sellaiset tule meikäläisiä edustamaan jotka eivät toimi meidän hyväksemme vaan meitä vastaan".

Seppälä oli ponsien kannalla. Oli kuullut että olisi asetettu meikäläisiä edustamaan henkilöitä, jotka eivät ole edes puolueen jäseniä. "Sellaista ei saa tapahtua. Olisi asetettava erikoisia komiteoita joiden tehtävänä on valvoa kunnallisasioiden hoitoa".

Kärki: "Viime vuonna oltiin sitä mielipidettä että vaaleihin ei olisi lähdeittävä. Vastusti sellaista. Kurjuutta on jo liikaa ja se on yhteistoiminnalla poistettava".

Tiainen sanoi että viime vuonna vaaleihin osanotto muodostui laimeaksi maassa vallinneen terrorin vuoksi.

Peltola ei hyväksynyt sosialistien menoa eduskuntaan eikä valtuustoihin, ainoastaan siinä tapauksessa että ollaan enemmistöstä edeltäpäin tietoisia.

Saari kannatti osanottoa kunnallisiin tehtäviin.

Rinne hyväksyi ponnet. Kunnallisiin tehtäviin on mitä tehokkaimmin otettava osaa.

Vatanen: "Meidän velvollisuus on velvoittaa edustajamme olemaan luokkataistelun kannalla".

Huotari: "Porvarit pelkäävät meitä ja sentähden on niin monelta äänioikeus riistetty. Ei Roomaa päivässä rakennettu. Paljon ei ole saatu aikaan vaan aina on eteenpäin menty".

Uskali: "Ainoastaan kehityksen kautta me pääsemme kunnallisella alalla toivottuun tulokseen".

Asia lähetettiin kunnallisasiain valiokuntaan. Valiokunta esitti seuraavan mietinnön: "Koska viimeinen liittokokous v. 1917 hyväksyi esillä olevassa kysymyksessä laajat ja seikkaperäiset periaatteelliset ponnet, emme katso tarpeelliseksi siihen puoleen kysymyksestä kajota. Mutta koska työväestöllä sen jälkeen on ollut tilaisuus käytännöllisesti ottaa osaa kunnalliseen toimintaan, mutta naiset kaikin paikoin eivät siitä huolimatta kiinnitä siihen tarpeeksi huomiota, ehdotamme kokouksen hyväksyttäväksi seuraavia ponsia": "Kokous velvoittaa järjestyneitä työläisnaisia:

- 1) Pitämään huolta, että paikkakunnan kaikki äänioikeutetut

niin naiset kuin miehetkin ottavat osaa vaaleihin saattaen näin vaalivoiton sosialidemokraateille;

2) Ottamaan osaa paikalliseen vaalitoimintaan silmällä pitäen, että kyvykkäitä naisehdokkaita tulee asetetuksi puolueen vaalilistalle;

3) Huolehtimaan, että sosialidemokratisia naisjäseniä tulee asetettavaksi kunnallisiin toimikuntiin;

4) Seuraamaan tarkoin, että valitsemansa edustajat täyttävät tehtävänsä sos.-dem. periaatteiden mukaisesti ja todella valvovat työväen etuja".

Anni Huotari. Anni Rytönen.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Fanny Ahlfors.
Olga Nyberg.
Hilma Piirainen.
Anna Rinne.
Paula Saari.
Lovisa Tiainen.
Mimmi Uskali.

Valiokunnan ehdotukset hyväksyttiin.

Kokoukselle oli saapunut seuraava suomenkielinen sähkösanoma:

"Olemme vastaanottaneet kokouskutsunne. Valitamme ettemme ajan vähyyden ja passivaikeuksien tähden voi lähettää edustajaamme. Lähetämme teille kommunistisen taistelutervehdyksemme.

Sveriges vänstersocialistiska kvinnoklubbars samorganisation.

Anna Stina Pripp. Signe Jansson".

Olga Leinonen, Helsinki, ehdotti, että piakkoin pidettävälle Ruotsin vasemmistososialististen naisten edustajakokoukselle lähetettäisiin vastaussähkösanoma. Ehdotus hyväksyttiin ja jätettiin sähkösanoman laatiminen Järjestävän valiokunnan huoleksi.

Hämeenlinnan vankilassa oleville entisille liiton jäsenille ehdotti

Järjestävä valiokunta lähetettäväksi seuraavan kirjelmän:

Puoluetoverit Ida Aalle-Teljo, Hulda Salmi, Anni Savolainen, Emmi Murto, Ida Vihuri y. m. y. m.

"Kokoontuneena s.-d. naisten liittokokoukseen runsaslukuisena joukkona kaivaten Teitä toverimme, jotka aina ennen olette olleet kokouksissamme mukana myötävaikuttamassa s.-d. periaatteiden selventämisessä ja tulevien toimintaohjeiden suunnittelussa, tervehdämme Teitä toivomuksella, että pian koittaisi päivä, jolloin taas saamme nähdä teidät joukossamme. Siihen mennessä kestävyyttä ja rohkeutta onnellisemman tulevaisuuden toivossa.

Sos.-dem. Naisten Liittokokous".

Samoin ehdotti valiokunta Lappeenrannan pakkotyölaitoksella oleville entisille kansanedustajille lähetettäväksi seuraava sähkösanoma:

Vankilan johtaja Lappeenranta.

"Pyydämme saattamaan seuraavan tervehdyksemme entisten Kansanedustajien tietoon: Rohkeutta, kestävyyttä ja reipasta mieltä toivotamme Teille. Järjestömme kasvavat ja lujittuvat sekä keräävät ympärilleen yhä enemmän voimia päämääriensä toteuttamiseksi, joista tärkeämpiä on Teidän vapauttamisenne. Sos.-dem. Naisten Liittokokous".

Kumpainenkin valiokunnan esitys hyväksyttiin.

Vielä ehdotti sama valiokunta tervehdyskirjelmän lähettämistä

Katajanokan vankilassa olevalle entiselle liiton jäsenelle Hilja Pärssiselle, mutta hylättiin valiokunnan ehdotus, lyhyen keskustelun jälkeen suurella äänen enemmistöllä, sillä perusteella, ettei kokous, niiden tiedonantojen jälkeen mitä sanomalehdissä on Hilja Pärssisestä julaistu, ollut tietoinen siitä voidaanko häntä enää toverina pitää ja kaipaako hän meidän tervehdyksiämme. Otettiin päivällisloma.

Iltapäiväistunnossa toimi Fanny Ahlfors puheenjohtajana.

Valistustyön järjestäminen.
Katso Alustusvihko siv. 20.

Tuomi ehdotti että liittotoimikunnan olisi pidettävä liitolle vakituinen luennoitsija.

Louhi ja Mäkelä kannattivat Tuomea.

Mäkelin Ellen: "En kannata että paikkakunnille lähetetään kertapuhuja, vaan on saatava järjestäjä, joka tekee muutakin kuin puhuu". Vaati liitolle vakinaisen järjestäjän.

Seppälä: "Liittotoimikunta suunnitellessaan valistustyötä ei uskaltanut ottaa tulo- ja menoarvioon niin suurta menoerää kuin vakinaisen järjestäjän palkkaamiseen menee.

Liittotoimikunta tervehtää ilolla sitä toimenpidettä, että järjestäjää vaaditaan. On vaan päätettävä kuinka varat siihen on hankittava".

Suometsä kannatti vakinaista järjestäjää.

Lehtokoski: "On selvää että olemme yksimielisiä valistustyön tarpeellisuudesta". Yhtyi liittotoimikunnan ponsiin kertapuhetilaisuuksiin nähden. Ehdotti että puolueelta pyydetään määrärahaa ja että vaalipiirijärjestöt myöskin avustaisivat kukin alueellaan.

Sillanpää R.: "Tiedonjano on kova, siis voitavamme on tehtävä sen tyydyttämiseksi". Ehdotti ylimääräistä veroa.

Oksanen: "Naisliiton on tehtävä valistustyötä myöskin ammatillisella alalla".

Tarvainen: "Maalaiset kaipaavat valistusta". Kannatti Lehtokoskea.

Nyrkkö ja Jokinen kannattivat ylimääräistä veroa.

Viitanen: "Vakinainen järjestäjä on saatava. En myöskään vastusta kertapuhetilaisuuksia. Nykyinen liittotoimikunta on harjoittanut klikki-politiikkaa sihteerin valinnassa ja puhujain lähettämisessä".

Fagerholm totesi liittotoimikunnan puolesta että sihteeri valittiin sanomalehti-ilmoituksen perusteella tulleista

hakijoista. Puhujina eri paikkakunnille on lähetetty paraimmat mitkä ovat olleet saatavissa. Kaikki siis avonaista toimintaa.

Vatanen vastusti lentävää agitatioonia. Yhtyi vakituisen järjestäjän palkkaamiseen.

Aaltonen vastusti ylimääräistä veroa. Varat ovat saatavat osastojen kassoista. Ehdotti yhteistoimintaa muiden liittojen kanssa valistustyön järjestämisessä.

Leinonen, Mieto: "Varat ovat saatavat iltamilla". Kannatti vakituisen puhujan palkkaamista.

Peltola, Kotala ja Typpö kannattivat järjestäjien palkkaamista.

Kallio: "Osastojen kassasta on varat saatava. Eivät ne tarvitse kassoja vaan ovat ne luovutettava liittotoimikunnalle".

Kukkurainen vastusti verotusta, ehdotti vapaaehtoista lahjoitusta.

Louhi ehdotti että vakituinen liittovero on korotettava 10 pennistä 25 penniin kuukaudessa jäseneltä.

Sillanpää, M. kannatti vakituista puhujaa, mutta ei lausunut siitä kiinteätä vaatimusta vaan ainoastaan evästyksenä liittotoimikunnalle. Kannatti jäsenmaksun korottamista 25 p. kk. ja ammattiosastojen verottamista 25: — mk:lla vuodessa alkavalta 100 jäseneltä.

Seppälä kannatti ylimääräistä veroa. Ehdotti 1 mk. jäseneltä vuodessa.

Rinne vastusti ylimääräistä verotusta. Kannatti 25 p. kk. maksua.

Oksanen kannatti ammattiosastoilta verotettavaksi 25 mk. 100 jäseneltä.

Asia lähetettiin valistusasiain valiokuntaan.

Valiokunta ehdotti kokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet: "Koska valistustyö työläisnaisten keskuudessa aina on ollut tärkeimpiä tehtäviämme, ja on tällä kertaa entistäkin tärkeämpää kun monilukuiset toimet, joihin työläisnaisia suoranaisesti velvoitetaan ottamaan osaa sekä kunnallisella että poliittisella alalla, vaativat heiltä suurempaa tietoisuutta yhteiskunnallisissa kysymyksissä ja etenkin sosialidemokratian periaatteiden suhtautumisesta niihin, on valistustyöhön nyt kiinnitettävä suurin huomio kaikkialla sekä käytettävä siinä kaikkia hyväksyttäviä keinoja, kerättävä siihen tarkoitukseen varoja ja avustettava liittotoimikuntaa tämän asian edistämiseksi. Näitä silmällä pitäen ehdottaa valiokunta:

- 1) Että valistustyö järjestetään etupäässä useampipäiväisiksi luento- ja järjestötyöopastuskursseiksi ja välttämättömissä tapauksissa käytetään myös kertapuheita.
- 2) Liittotoimikunnan on hankittava osastoille iltama- ja juhlapuhujia niin paljon kun sen on mahdollista ja ovat nämä pyynnöt hyvissä ajoin liittotoimikunnalle tehtävät sekä asianomaisten osastojen suoritettava kaikki kulut.
- 3) Osastojen on jäsentensä kehittämiseksi järjestettävä ohjelma-, keskustelu- ja vastaanottokokouksia.
- 4) Kirjallisuutta ja sanomalehtiä on levitettävä, varsinkin liiton kustannuksella julaistuja.
- 5) Varoja liitolle valistustyötä varten hankkivat osastot, maksamalla ylimääräistä veroa 15 p. kk. jäsentä kohti joko kassastaan tai verottamalla jäseniään. Ammattiosastot, jotka kuuluvat liittoon maksavat veroa 10 mk. sadalta jäseneltä vuodessa, joka ei kuitenkaan saa nousta yli 60 mk. vuodessa. Tämän lisäksi voivat osastot kartuttaa liiton valistusrahastoa lahjoituksilla, iltamilla y.m.

Mimmi Kanervo. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.
Emmi Huttunen.
Lyydia Kallio.
Tilda Oksanen.
Anni Suominen.
Sandra Tarvainen.
Aino Tuomikoski.
Hyväksyttiin.

Naisten ammatillinen järjestäytyminen.
Katso alustusvihko siv. 24.

Vesterlund: Tampereen osasto ehdotti kysymystä syrjäytettäväksi koska meillä on Ammattijärjestö ja ammatilliset liitot, jotka valvovat ammattiliikettä.

Helenius: "Tämä kuuluu Sekatyöväen Liitolle eikä naisliiton alaan".

Helsten kannatti ponsien hyväksymistä.

Huttunen: "Olen ammatillisen toiminnan kannattajia. Sen kautta saadaan naisia enemmän ottamaan osaa kunnalisiin toimiin. On helpompaa saada järjestymättömiä naisia innostumaan toimintaan oman ammattialansa hyväksi kuin naisosastojen".

Kanervo: "On kannatettavaa, että naisosastot huolehtivat ammattiosastoistakin. Missä ei ole naisten ammattiosastoja, mutta on naisosastoja, siellä on paljon helpompi saada järjestäytyminen käyntiin ammatillisellakin alalla".

Pietikäinen piti naisten ammatillista järjestäytymistä erittäin tärkeänä. Naisosastojen tulisi ympäri maan työskennellä siihen suuntaan, että naisten ammattiosastot elpyisivät ja toiminta virkistyisi ja missä ei ammattiosastoja ole tulisi naisosastojen huolehtia, että suojelulakeja noudatetaan. Kannatti ponsia.

Tuomi: "Kannatan, että naisosastot suosivat ammatillista järjestäytymistä. Naisosastojen tulisi perustaa ammattiosastoja sellaisille paikkakunnille, missä niitä ei ennestään ole".

Sillanpää Miina: "Emme voi esitystä hylätä. Kun jollekin paikkakunnalle saadaan yksi osasto perustettua synnyttää se toisia, näin kasvavat järjestöt ja kasvatetaan toimintavoimia. Toivon, että naisosastot parhaansa mukaan avustavat ja tukevat paikkakunnallisten ammattiosastojen syntymistä ja edistävät niiden toimintaa".

Huotari: "Tampereen naisosasto piti Sekatyöväenliittoa voimakkaampana kuin naisostoja perustamaan naisten ammattiosastoja".

Jokinen kannatti ponsia.

Sarlund kannatti ponsia. Ehdotti ponsista pois sanaa "sekatyöntekijät".

Näin evästettynä lähetettiin kysymys valistusasiain valiokunnan käsiteltäväksi.

Valiokunnan lausunto oli seuraava: "Koska naisten järjestäytyminen myöskin ammatillisesti on aina ollut sos.-dem. Naisliiton periaatteen mukaista ja on liitto sen hyväksi myöskin käytännöllisesti toiminut, vaikkakin maassamme nyt jo toimii eri ammattiliittoja, jotka kokoavat eri ammattilaiset järjestöihinsä, katsoo valiokunta tarpeelliseksi, että pienemmillä paikkakunnilla missä ammattiliittojen on vaikeampi tehdä aloitteita uusien osastojen perustamiseksi täyttäköön naisosastot tämän tehtävän ja missä ei osastoja katsota voitavan perustaa otettakoon ammattilaisia Naisosastojen jäseniksi ja ehdottaa valiokunta kokouksen hyväksyttäväksi: Että naisosastot kehoittavat ammattitöissä olevia naisia liittymään omiin ammattiosastoihinsa, sekä niillä paikkakunnilla missä sellaisia ei ole avustamaan heitä oman osaston perustamisessa".

Mimmi Kanervo. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.
Emmi Huttunen.
Lyydia Kallio.
Tilda Oksanen.
Anni Suominen.
Sandra Tarvainen.

Aino Tuomikoski.
Kokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen.

Työväen lainsäädäntö.
Katso alustusvihko siv. 25.

Sarlund ehdotti hyväksyttäväksi ponnet keskustelutta.
Mäkelin Ellen: "Kapitalistisessa yhteiskunnassa maksetaan työstä yleensä aivan riittämättömästi. Työlle ei anneta sitä arvoa, että sen tekijälle maksettaisiin niin paljon palkkaa, että hän sillä voisi elää ja elättää perhettään, vaan maksetaan niin vähän, että melkein säännöllisesti ennemmin tai myöhemmin täytyy pyytää kunnalta lisävastustusta".
Pietikäinen yhtyi Mäkelinin lausuntoon.
Leinonen, Helsinki: "Tästä kysymyksestä pitäisi keskustella, sillä alustuksessa on esitetty eräs periaate, joka ei ole yleinen. Yhteiskunnan terveen kehityksen kannalta on tähän asti sanottu ajettavan työväen lainsäädäntöä, mutta se on ollut järjestelmällistä kapitalistisen yhteiskunnan tukemista. Lainsäädäntö pysyy niissä puitteissa, jotka ovat kapitalisteille edullisia. Jos se ei sitä ole käyvät kapitalistit sitä vastaan sotaa rikkomalla sitä".
Asia lähetettiin eduskunta-asiain valiokuntaan, joka kokouksen hyväksyttäväksi esitti: "Että alustajan ponnet hyväksyttäisiin sellaisenaan.

Miina Sillanpää. Hilma Laine.
Puheenjohtaja. Sihteri.

Anna Kärki.
Rosa Lindeman.
Hilma Nousiainen.
Hilja Siimeslahti.
Aino Siltanen.
Laina Vesterlund.
Kokous hyväksyi valiokunnan esityksen.

Kieltolain valvominen.
Katso Alustusvihko siv. 29.

Kysymys lähetettiin keskustelutta eduskunta-asiain valiokuntaan, joka kokouksen hyväksyttäväksi esitti seuraavaa: "Kansan ruumiillisen ja henkisen terveyden, kotien ja perheiden onnen sekä työväen luokan vapautumisen nimessä väkijuomain kahleista sos.-dem. naisten liittokokous vaatii, että kieltolaki on täydellisesti ja kaikella ankaruudella toimeenpantava. Kieltolakirikokset ovat armotta julkisuuteen saatettavat. Porvarillisten julkea kieltolakivastainen toiminta on tuomittava rikokseksi koko kansaa vastaan. Julkea salakapakoiminen ravintoloissa ja kahviloissa on vaadittava lain kaikella ankaruudella lopetettavaksi. Näiden johdosta velvoittaa kokous:

- 1) Sos.-dem. eduskuntaryhmää ja kunnanvaltuustojen sos.-dem. jäseniä tarmokkaasti ja tinkimättä toimimaan kieltolakivalvonnan tehostamiseksi, sillä tietoisuudella, että rikos kieltolakia vastaan on samalla rikos työväen yleistä tahtoa vastaan.
- 2) Työn käytännöllisestä puolesta huolehtimaan niillä paikkakunnilla missä ei ole saatu syntymään sos.-dem.

raittiusliiton osastoja, olisi työväenjärjestöjen yhteisesti valittava toimikunta joka ottaa kieltolain valvonnan erikoishuolekseen. Naisosastoja kehoitetaan tekemään asiasta aloitteita.

Miina Sillanpää. Hilma Laine.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Riikka Koskinen.
Anna Kärki.
Rosa Lindeman.
Hilma Nousiainen.
Hilja Siimeslahti.
Aino Siltanen.
Laina Vesterlund.
Esitys hyväksyttiin.

Valtiollisten vankien armahtaminen.
Katso Alustusvihko siv. 31.

Vatanen yhtyi kokonaan alustukseen sillä lisäyksellä että armahdusvaatimus on ulotettava myöskin maan rajojen ulkopuolella oleville.

Nyberg kannatti Vatasta, sillä eroituksella että tahtoi osaston evästämänä kaikki valtiolliset vangit vapaaksi ilman tutkimuksia.

Huotari: "Tämä on asia, josta on keskusteltava, mikään toimenpide ei ole liikaa tämän kysymyksen suhteen. Meidän on Englannin sufragettien tavalla käytettävä kaikki keinomme tämän asian hyväksi. Melua on pidettävä, eikä siitä lakattava ennenkuin valtiolliset vangit ovat vapaina".

Peltola vaati vangeille oikeutta eikä armoa ja amnestiaa. "On vaadittava kaikki vapaiksi, ellei saada kaikkia niin ei ollenkaan. Mielenosoituksia on heidän hyväksi toimeenpantava".

Sillanpää R. yhtyi alustukseen Vatasen lisäyksellä.

Mäkelin Ellen yhtyi muuten alustukseen, mutta ei voinut yhtyä siihen, että henkilöille, jotka eivät ole mitään pahaa tehneet pyydetään armoa. Ei, oikeutta meidän on vaadittava. He ovat luokkalakien mukaan tuomitut ja me emme sellaisia lakeja kunnioita.

Rinne yhtyi Mäkeliniin lisäyksellä, että ne tuhannet ihmiset jotka kapinan jälkeen ovat vangitut muka uuden suunnittelusta, sovellettaisiin vapaaksipääsemisvaatimuksiimme.

Nyrkkö yhtyi Vataseen.

Suominen selosti, mistä johtui että osasto alustusvihkoon alustusta laatiessa ei ottanut huomioon ulkomailla olevia.

Ilmoitti oman — ja Söörnäisten Naisosaston jälkeenpäin tehneen samansuuntaisen päätöksen minkä Vatanen ehdotti lisättäväksi.

Lehtokoski: "Olemme yksimielisiä, että nämä tuomiot ovat luokkatuomioita. Sos.-dem. ryhmä myöskin sen tietää ja on pannut kaikki voimansa liikkeelle saadakseen vangeille oikeutta". Ilmoitti että ryhmä voi saada vankilasta pois noin 3,000 ja kansalaisyhteisyydet palautetuksi noin 38,000. Kysyi, onko sellaiseen tällä kertaa tyydyttävä.

Tiainen oli osittaisen armanduksen kannalla. Sillä vangit ovat pois saatava vaikka yksi kerrallaan.

Nurminen yhtyi Mäkeliniin.

Jokinen yhtyi Tiaiseen.

Leinonen, Helsinki: "Tämä asia on sos.-dem. ryhmän surullisin.

Eduskuntaryhmä ei ole asian hyväksi kyennyt suuriakaan aikaan saamaan. Eduskunnan sos.-dem. ryhmän jäsenten keskuudessa ollaan vielä epätietoisia siitä onko terveellistä että Venäjälle paenneet punaset pääsevät kotimaahansa. Tässä asiassa olisi jotain tehtävää. Porvarit ehkä tarjoovat meille 3,000 vangin vapautusta. Olisin melkein sillä kannalla että jos ei saada kaikkia vapaaksi niin pitäköön siellä nekin. Jos saamme vain osan vapaiksi jäävät kuitenkin meidän parhaimmat miehemme sinne ja ne miehet, joista meille on vähemmän hyötyä ehkä päästetään pois".

Lanki ehdotti että koetettaisiin saada ulkomaittenkin huomioon armandusasiamme. "Ehkä he voisivat vaikuttaa asiaan edullisesti".

Rinne tyytyi siihenkin, että 3,000 armandettaisiin. Jällelle jääneitä vaaditaan sittemmin pois.

Viitanen oli jyrkästi osittaista amnestiaa vastaan. Kaikki tai ei mitään. Kansalaisyhteisö myös kaikille.

Mäkelä ja Suometsä yhtyivät Viitaseen.

Kallio yhtyi Viitaseen itse puolestaan, mutta epäili joukkojen kantaa toistaiseksi.

Sillanpää M. "Jokainen vankilassa oleva odottaa jännityksellä tietoa armanduksen laajuudesta. On otettava huomioon, voidaanko ottaa vastuulle niiden 3,000 kohtalot jos me jyrkässä luokkataistelukannassamme sulemme ne vankiloihin". Ei voinut yhtyä niihin jotka vaativat kaikki tai ei mitään. Ehdotti että edustajakokous päättäisi, että ryhmän on tehtävä kaikkensa vankien vapauttamiseksi.

Uskali ja Tuomola kannattivat osittaista armahdusta.

Tainio ponsien ensimmäiseen kohtaan tahtoi merkittäväksi että vaadittaisiin kaikki valtiolliset vangit vapaiksi eikä vaan kansalaisyhteisön johdosta syytetyt. "Huonon palveluksen vangeille teemme jos seuraamme vaatimusta kaikki tai ei mitään. On otettava vastaan mitä saadaan".

Lehtokoski ehdotti että naisten liittokokous vaatii kaikki valtiolliset vangit vapaiksi ja kansalaisyhteisö kaikille. Yhtyi alustukseen Vatasen lisäyksellä.

Huotari: "Taktiikan kannalta on vaadittava "kaikki tai ei mitään".

Herrala yhtyi Huotariin.

Kanervo yhtyi niihin, jotka vaativat että armahduskysymyksen suhteen ollaan tinkimättömällä kannalla. Kyllä porvarit tinkimisestä huolen pitävät.

Sarlund ja Koskinen kannattivat Huotaria.

Pietikäinen: "Porvarit eivät hyväntahtoisuudessa ketään "täysihoidolasta" pois päästä. Pakosta on sen tehnyt.

Pakotettava on meidän nytkin".

Leinonen, Helsinki: "Kaikki tai ei ketään".

Sillanpää M. tahtoi edelleenkin merkittäväksi että pois on otettava kaikki joita nyt mahdollisesti saadaan.

Tainio, Rinne ja Öhberg yhtyivät M. Sillanpään lausuntoon.

Peltola: "Tässä asiassa ei voida tinkiä".

Lähetettiin eduskunta-asiaain valiokuntaan, joka esitti seuraavan mietinnön hyväksyttäväksi. "Kansalais-sodan jälkimainingit järkyttävät yhä työväenluokan mieltä. Vielä viruu tuhansia tovereitamme kolkkojen vankilamuurien takana, vielä uhkaa ulkomaille valkoista terroria väistyneitä surman nuoli kotirannoille saapuessaan. Vielä kävelee valkoiset murhamiehet vapaina vailla rangaistusta. Tämä kaikki ei voi olla järkyttämättä kansamme oikeuden tuntoa. Kuinka voidaan vaatia punaista murhamiestä rangaistavaksi, valkoisen vapautuessa samasta rikoksesta. Niin kauvan kun lakia

sovellutetaan vain yhtä kansanluokkaa kohtaan toisen vapautuessa siitä, emme voi sellaiselle laille koskaan lain arvoa antaa. Tinkimätön vaatimuksemme onkin: vapautta kaikille valtiollisille vangeille sekä kansalaisluottamusten palauttamista kaikille, joilta se valtiollisista syistä on riistetty. Edellä olevan johdosta lausuu kokous vaatimuksenaan:

- 1) Että kaikki valtiolliset vangit heti vapautetaan ja ettei tämän jälkeen ketään kansalais-sotaan osaa ottanutta, tai eriävien valtiollisten mielipiteitten omaavaa vainota.
- 2) Että täydet kansalaisoikeudet palautetaan kaikille joilta ne valtiollisista syistä on riistetty.
- 3) Että kaikille valtion ja kuntain toimista, kansalaissodan seuraamuksista tai valtiollisten mielipiteittensä takia erotetuille, on heti annettava toimensa takaisin, sekä hyvitystä.
- 4) Sos.-dem. naisliittotoimikuntaa velvoitetaan kääntymään eri maiden sos.-dem. naisjärjestöjen puoleen kehoituksella myötävaikuttamaan taistelussamme poliittisista syistä vangittujen ja vainottujen vapauttamiseksi.

Miina Sillanpää. Hilma Laine.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Riikka Koskinen.
Anna Kärki.
Rosa Lindeman.
Hilma Nousiainen.
Hilja Siimeslahti.
Aino Siltanen.
Laina Vesterlund.
Esitys hyväksyttiin.

Suhteemme Venäjään.
Katso Alustusvihko siv. 32.

Peltola: "Hels. Naisosasto on evästännyt vaatimaan Neuvosto-Venäjän saartoa heti lopetettavaksi".
Nousiainen: "Osastossani ei ole voitu asiasta keskustella kun alustusvihko saapui liian myöhään". Hyväksyi alustajan ponnet.
Tainio yhtyi Peltolan esittämään osaston evästyslausuntoon.
Huomautti, että ponnet ovat jo asiain nopeain kehityskulun vuoksi vanhentuneet ja sietävät tulla valiokunnassa hieman tarkistettua.
Kysymys lähetettiin Yleisten asiain valiokuntaan. Valiokunta esitti kokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa: "Suhteestamme Venäjään lausuu sos.-dem. naisten edustajakokous:

- 1) Suomen hallitus pidättäytyköön ottamasta osaa ja kannattamasta sotaa missään muodossa Neuvosto-Venäjää vastaan.
- 2) Sos.-dem. eduskuntaryhmän on eduskunnassa tehtävä voitavansa estääkseen tällaiset sotatoimenpiteet ja on sos.-dem. Naisliiton muun työväen kanssa tuettava ryhmää tässä työssä.
- 3) Neuvosto-Venäjää kohtaan kohdistetusta nälkäsaarrosta lausuu kokous jyrkästi, että se on heti lopetettava.
- 4) Sikäli kun suhteemme muihin maihin mahdollisesti tulee samanlaiseksi kun se nykyään on Neuvosto-Venäjään sovellutettakoon nämä ponnet myös niihin.

Ellen Mäkelin. Aino Lehtokoski.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Elin Fagerholm.
Olga Kanto.
Olga Leinonen.
Fiina Pietikäinen.
Olga Tainio.
Hilma Viitanen.
Valiokunnan esitys hyväksyttiin.

Työläisnaiset ja sota.
Katso Alustusvihko siv. 35.

Fagerholm: "Ennen kaikkea olisi saatava sotaiset harrastukset ja sotatoimien ihannoiminen kouluista pois".

Kallio: "Kaikki sotaopetus on saatava kouluista pois. Kouluissa opetetaan sota-asioita ja ylistetään valkokaartin urotöitä. Sellaisesta olisi järjestyneitten naisten lausuttava jyrkkä paheksuminen, sillä tällaiset toimenpiteet istuttavat sodan ihailua lasten herkkiin mieliin".

Saarikivi: "Pyydän, että kiinnitettäisiin huomio sota-aseiden käsittelyyn kouluissa. Tätä vastaan olisi pantava jyrkkä vastalause".

Sarlund yhtyi edellisiin.

Mäkelin Ellen: Meillä on ainoastaan yksi käsitys tässä asiassa. Olemme kaikki periaatteellisesti sotia vastaan. Porvarit ovat kaikissa maissa järjestäneet yhteisen sodan työväenluokan sortamiseksi ja masentamiseksi. Emme siis voi tehdä päätöstä, että vastustamme sotaa sen kaikissa muodoissa sillä jos porvaristo hyökkää meitä vastaan emme voi vastustamatta ottaa lyöntejä vastaan, emme voi ottaa kapitalismin iskua ilman muuta vastaan".

Nurminen: "H:linnassa olemme suuresti saaneet sodista kärsiä. Osaston evästys on jyrkästi kaikkia sotia vastaan, samoin sotaopetusta vastaan kouluissa".

Suometsä: "Vaasan osasto vastusti alustuksessa esitettyä vaatimusta, että sota on lopetettava sen kaikissa muodoissa, sekä toivoi lausuttavaksi, että ainoastaan imperialistiset sodat ovat lopetettavat".

Leinonen, Helsinki: "Toin aikaisemmin liittotoimikunnassa ilmi samoja mielipiteitä kun Mäkelin nyt täällä. Kapitalistinen kehitys on vienyt siihen, että vastustamme vain imperialistisia sotia.

Ponsissa on sanottava mille kannalle asetumme porvarien mahdollisesti hyökätessä työväkeä vastaan".

Mäkelä: "Jos etujemme puolustamiseksi tarvitsemme sotaa on se sallittava".

Tuomi yhtyi Mäkeliniin.

Tiainen: "Kouluista on sotaopetus saatava pois. Emme tarvitse kiväärejä. Parlamenttaarinen toiminta on meidän kiväärimme. Punainen jäsenkirja, järjestäytyminen ja yhteenliittyminen meidän parhaat aseemme ja niillä voitamme".

Peltola: "Pyydän kiinnittää kokouksen huomiota suojeluskuntakysymykseen. Suojeluskunnat olisi vaadittava lakkauttaviksi". Yhtyi Mäkelinin lausuntoon.

Fagerholm yhtyi Mäkeliniin. "Täytyyhän meillä aina olla puolustus oikeus". Kiinnitti kokouksen huomiota Nuorisoliiton edustajakokouksen päätökseen asiassa.

Asia lähetettiin Yleisten asiain valiokuntaan, joka jätti seuraavat esitykset kokouksen hyväksyttäväksi. "Sos.-dem. Naisten

Liittokokous lausuu:

- 1) Että Suomen työläisnaiset vastustavat kaikkia imperialistisia sotia, sillä niiden takana on kapitalistinen ryöstöpolitiikka,
- 2) Että koulujen ohjelmistoista on poistettava sellaiset aineet, jotka herättävät oppilaissa sotilaallisia harrastuksia,
- 3) Sotilaallinen kasvatusta ja sotatoimien ihailuminen sikäli kun sitä kouluissa on, on lopetettava,
- 4) Että sos.-dem. Naisliiton osastot voimakkaasti vaikuttavat antimilitaristisen suunnan vakiinnuttamiseksi työläisten keskuuteen.

Ellen Mäkelin. Olga Leinonen.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Elin Fagerholm.
Olga Kanto.
Fiina Pietikäinen.
Hilma Viitanen.

Koska emme voi yhtyä valiokunnan lausunnon 1 kohtaan, ehdotamme kokouksen hyväksyttäväksi 1 kohdan näin kuuluvaksi:

- 1) Että Suomen työläisnaiset vastustavat kaikkia sotia. Mutta porvariston mahdollisesti alkamassa luokkasodassa työväkeä vastaan olkoon työväellä oikeus puolustautua kaikilla sen käytettävissä olevilla keinoilla.

Aino Lehtokoski
Olga Tainio.

Toimitetussa äänestyksessä valiokunnan esityksen ja vastaesityksen välillä annettiin valiokunnan esityksen puolesta 35 ääntä ja vastaesityksen puolesta 11 ääntä, joten valiokunnan esitys hyväksyttiin. Päätöstä vastaan ilmoittivat Miina Sillanpää ja Olga Tainio vastalauseensa.

"Työläisnaisen" ilmestyminen.
Katso Alustusvihko siv. 36.

Tamminen ilmoitti että Söörnäisten t.y. Naisosasto päätti ehdottaa, että edustajakokous velvoittaisi "Työläisnaisen" ilmestymään kerta viikossa. Sillanpää R. ilmoitti että Fredriksbergin naisosasto olisi tyytyväinen jos se saataisiin ilmestymään kerta kuukaudessa. Kanervo selosti "Työläisnaisen" taloudellista asemaa. Se oli koko varmalla pohjalla ennen sotaa mutta sillä ajalla oli omaisuus hvennut. Ilmoitti että osuuskunta oli lähtenyt uudelleen taivaltamaan ilman omaisuutta, mutta ei velkojakaan ole. Tilaushinnat ovat melko alhaiset sen tähden, että lehden menekki saataisiin suureksi. Toivoi että osastot ostaisivat osuuksia, jotta osuuskunta saataisiin varmalle pohjalle. Tuomi ehdotti että jos "Työläisnainen" ei saataisi ilmestymään vakituisesti tyydyttäisiin tilapäisjulkaisuihin. Kallio ihmetteli mistä Työläisnaisen osuuskunta oli saanut väärää rahaa. Kanervo: "Otetttiin pois säästöt pankista vallankumouksen aikana ja saatiin "Työläisnaiselle", kuten muillekin työväenjärjestöille, väärää rahoja". Louhi ehdotti että "Työläisnaisen" rinnalla julkaistaisiin

lastenlehteä.

Saarikivi ja Tuominen yhtyivät Louheen.

Myyryläinen halusi lehden sisältöä määrättäessä otettavaksi huomioon myöskin keveämmät kirjoitukset. Laine kannatti kerta viikossa ilmestymistä. Kukkurainen vastusti lastenlehden kustantamista. Vatanen kannatti kerta kuuk. ilmestymistä.

Ehdotti

lehden nimeksi "Ihanne". Kannatti lastenlehden julkaisemista.

Pietikäinen: "Taloudellisia vaikeuksia ei tarvitse huomioon ottaa.

Ponnistuksilla aina päästään eteenpäin". Ei kannattanut, että lehdestä tehdään yksinomaan kaunokirjallinen julkaisu, vaan annetaan etusija aatteellisille kirjoituksille.

Viitanen: "Lehti ilmestyyköön toistaiseksi kerta kuuk. ja nimi on pidettävä entisellään. Sisältö pitää olla arvokasta". Airaksinen ja Tarvainen yht. Viitaseen.

Lähetettiin valistusasiain valiokuntaan, joka esitti päätökseksi seuraavaa: "Koska naisosastojen uudelleen aloitettu toiminta näyttää olevan voimakasta ja oman äänenkannattajan puute sen johdosta on osoittautunut suureksi, etenkin kun aikaisemmin sellaiseen jo oltiin totuttu, pitää valiokunta välttämättömänä että liiton äänenkannattaja ensi tilassa jälleen alkaa ilmestyä ja ehdottaa sen johdosta kokouksen päätettäväksi:

1) että osastojen on ostettava "Työläisnaisen" osuuksia, sekä hankittava lehdelle tilauksia niin, että lehden ilmestyminen v. 1920 ainakin kerran kuukaudessa käy mahdolliseksi.

2) että osuuskunta "Työläisnainen" kustantaisi kevät- ja joulujulkaisuja sekä myöskin tilapäistä lastenlehteä.

Mimmi Kanervo. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.

Emmi Huttunen.

Lyydia Kallio.

Tilda Oksanen.

Anni Suominen.

Sandra Tarvainen.

Aino Tuomikoski.

Hyväksyttiin.

Naisten päivän vietto.

Katso Alustusvihko siv. 37.

Keskustelutta hyväksyttiin alustus ja siinä esitetyt ponnet sellaisinaan.

"Onko yhteiskunnan terveelliselle kehitykselle edullista, että niin suuret joukot elävät oloissa, joissa heillä ei ole elintasoja vastaavia elämisen mahdollisuuksia?

Katso Alustusvihko siv. 39.

Keskustelutta hyväksyttiin alustajan esittämät ponnet kokouksen päätökseksi.

Kesäsiirtoloita työläisnaisille.

Katso Alustusvihko siv. 43.

Pietikäinen: "Osastoni kannatti alustajan ponsissa esitettyjä

vaatimuksia kysymyksen eteenpäin viemiseksi. Nykyään ovat olosuhteet työläisnaisilla niin kurjat, että useimmilla ei ole paikkaa minne mennä levähtämään, jos joskus lepohetken saisi. Kunnilta on vaadittava riittävästi avustusta, jotta mahdollisimman paljon kesäsiirtoloita voidaan perustaa".

Peltola kannatti alustusta sekä ponsien hyväksymistä.

Nousiainen kannatti alustusta. "Olisi vaan keskusteltava keinoista siinä esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi".

Tuominen: "Varattomilla ei ole tilaisuutta päästä lepäämään, työ toimeentulon vuoksi ja perheen hoitamiseksi vie kaiken ajan.

Siksi on tämä kysymys ennenaikainen. Vasta sitte kun yhteiskuntaolot saadaan sellaisiksi, että työläisnaiset joutavat lepäämäänkin, on aika ottaa tämä asia uudelleen esille".

Lehtokoski: "Olen alustajan kannalla. Ponteen ehdottaisin lisättäväksi; että kokous kehoittaa kaupungeissa ja taajaväkisissä yhdyskunnissa olevia naisosastoja perustamaan niiden läheisyyteen kesäsiirtoloita varattomia työläisnaisia varten, sekä siinä tarkoituksessa kääntymään kunnanvaltuustojen puoleen, pyytäen näiltä rahallista avustusta, sekä muullakin tavoin toimimaan kesäsiirtolan aikaansaamiseksi".

Ahlfors: "On tarkoitus, että äiti ottaa lapset mukaansa siirtolaan, sillä eihän äitiä voida lapsistaan eroittaa eikä siirtola olisikaan mitään lepoa äidille jos hän tietäisi lapsensa olevan kotona vieraan hoidossa tai hoitoa vailla. Jotta kesäsiirtoloita saadaan laajemmin perustettua on vaadittava kuntien avustusta ja nykyään kun meikäläisiä on kunnanvaltuustoissa ei liene vaikeata saada asialle kannatusta".

Korhonen: "Hyväksyn ponnet Lehtokosken lisäyksellä. Joillakin paikkakunnilla ovat työnantajatkin avustaneet kesäsiirtoloita. Kannatan lämpimästi, että niitä perustetaan".

Tiainen: "En ole oikein kesäsiirtolain kannalla, ne ovat ihanteita vaan, joita emme voi käytännössä toteuttaa. Ainakaan maaseuduilla ei sellaiseen tarkoitukseen saa kunnanvaltuustoilta mitään".

Koskinen: "Tämä on vaan pikku parannuksia työläisnaisten oloihin, mutta kannatan niitä siitä huolimatta, sillä kokemuksesta tiedän miten tervetullut tällainen pikku parannuskin on. On sanottu, että tämä on vaan ihanne, ehkä niin on, mutta siinä tapauksessa ihanne, jonka eteen kannattaa työskennellä".

Pietikäinen: "Tämä ei ole yksinomaan ihanne, vaan välttämätön todellisuuden vaatimus. Kaikille työläisnaisille tehtaiden pölyssä eläville, silittäjille, ompelijattarille, kylvettäjäille, palvelijattarille, köyhille perheenäideille, kaikille olisi kesäsiirtola suuri virkistys, jota kovin kaivataan. Työläisten varat eivät riitä kesälevon kustantamiseen, kun kaikki ansiot menevät jokapäiväisen leivän hankkimiseen, siksi on kesäsiirtoloita kuntien kustannuksella ylläpidettävä. — Tämä on kaikkien järjestyneitten naisten yhteinen asia, eikä yksinomaan naisosastojen, tämän vaatimuksen takana tulisi kaikkien työläisnaisten seistä".

Louhi: "Kesäsiirtoloita olisi perustettava sekä äideille, että ammattilaisille. Kunnanvaltuustot kyllä antavat avustusta.

Yksityiset työnantajatkin antavat tähän tarkoitukseen avustusta. Ehdotan ponneksi seuraavan; että kokous kehoittaa kaupungeissa ja taajaväkisissä yhdyskunnissa olevia naisosastoja perustamaan niiden läheisyyteen kesäsiirtoloita, joissa työläisnaiset lapsinensa olisivat tilaisuudessa saamaan virkistävää lepoa, sekä siinä tarkoituksessa kääntymään kuntiensä valtuustojen sekä yksityisten työnantajain puoleen,

pyytäen näiltä rahallista avustusta siirtolan ylläpitämiseksi". Asia lähetettiin kunnallisasiain valiokuntaan, joka esitti kokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa: "Kysymykselle kesäsiirtolain perustamisesta ehdotamme hyväksyttäväksi alustajan ehdottaman ponnin.

Anni Huotari. Anni Rytönen.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Fanny Ahlfors.
Olga Nyberg.
Hilma Piirainen.
Anna Rinne.
Paula Saari.
Lovisa Tiainen.
Mimmi Uskali.
Hyväksyttiin.

Toisen kokouspäivän varsinainen työ päätettiin tähän. Heti kokouksen päätyttyä alkoi tohtori Ivar Lassyn esitelmä internationalekysymyksestä, jota kokouksen osanottajat suurella mielenkiinnolla seurasivat.

Kolmas kokouspäivä.

Kokoonnuttiin klo 9 aamulla. Laulettua "Lippumme" toimitettiin nimenhuuto.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Fanny Ahlfors. Tukholmassa kohdakkoin alkavalle vasemmistososialistinaisten kongressille lähetettiin seuraava sähkösanoma: "Kiittäen tervehdyksestänne lähetämme onnittelumme toivoen kokouksellenne menestyksellistä toimintaa sosialidemokratian voittoon viemiseksi.

Tervehtien

Suomen sos.-dem. Naisten Liittokokous".

Piiritoimikuntain henkiinherättäminen.

Katso Alustusvihko siv. 44.

Suominen piti tarpeellisena, että naisten piiritoimikunnat jälleen aloittavat toimintansa. Osastonsa evästännyt, että vakinaista veroa ei määrättäisi vaan koottaisiin vapaaehtoisesti piiritoimikunnille tarvittavat varat. Piti välttämättömänä, että piiritoimikuntia varten laaditaan säännöt.

Rinne: "Viipurin osasto on evästännyt vastustamaan piiritoimikuntien henkiinherättämistä. Pelkäävät siitä koituvan lisäveroja jo ennestään suuriin veroihin. Olisi vaan liityttävä yhteisen piiritoimikunnan kanssa toimintaan. Voimia ei pitäisi jakaa.

Vatanen: "Osastoni evästi kannattamaan piiritoimikuntien toimintaan asettamista sekä puolusti 5 - pennin vakituista kuukausiveroa.

Seppälä: "Liittokokous v. 1917 on päättänyt herättää piiritoimikunnat jälleen toimintaan, mutta tätä päätöstä eivät kaikki piirit ole noudattaneet, muutamissa piireissä esim. Uudellamaalla, ovat kansalais-sodan jälkeen piiritoimikunnat työskennelleet. Kannatan piiritoimikuntien toiminnan aloittamista uudelleen, mutta jos ne jäävät vain näin tehdyn

päätöksen varaan ei niillä ole mitään merkitystä. Sillä ilman veroja ei voida mitään toimia. Myöskin on välttämätöntä, että piiritoimikunnilla on yhteiset säännöt. Tilapäisesti voisi liittotoimikunta

laatia säännöt, jotka osastot hyväksyisivät seuraavaan liittokokoukseen asti, jolloin ne sitte lopullisesti vahvistetaan".

Ahlfors: "Vastustan naisten piiritoimikuntien henkiinherättämistä. Vähemmällä voimien ja varojen tuhlauksella saadaan yhtä paljon aikaan, jos koetetaan vaikuttaa vaalipiiritoimikuntiin, että niissä huolehditaan agitatsioonista myöskin naisten keskuudessa. Jos kuitenkin päätetään piiritoimikunnat uudelleen perustaa, ei tämä päätös saisi olla velvoittava joka piirille, vaan vapaaehtoinen".

Manninen: "Mikkelin osasto ei kannattanut piiritoimikuntien määräämistä pakolliseksi joka piiriin, vaan ainoastaan sellaisiin perustettavaksi, missä se on mahdollista".

Tarvainen ei vastustanut piiritoimikuntien perustamista sellaisiin paikkoihin, missä se on mahdollista, mutta vastusti uusien verojen määräämistä.

Kukkurainen vastusti piiritoimikuntia.

Typpö: "Sortavalan Naisosasto ei kannata piiritoimikuntia, siellä ei sellaiseen saada edes toimihenkilöitä".

Nyrkkö: "Osastoni ei ole antanut evästystä, mutta itse puolestani olen Viipurin osaston kannalla. Piiritoimikuntien uudelleen asettaminen on taantumusta. En ainakaan kannata, että niiden perustaminen määrätään pakolliseksi".

Jokinen kannatti piiritoimikuntia perustettavaksi sellaisille paikkakunnille, missä niillä on menestymisen mahdollisuutta.

Huttunen yhtyi Seppälän lausuntoon. "Tämä on edistystä, eikä taantumusta, ajan vaatimus. Meidän täytyy naisten herätystyössä käyttää jokainen käytettävissä oleva keino. Kannatan vakinaista veroa".

Tuomi: "Kannatan piiritoimikuntia, samoin on osastoni evästys. Jyväskylän piirissä on myöskin naisten piiritoimikunta ollut toiminnassa sodan jälkeen. Kannatan vakinaista veroa".

Vesterlund: Lahden kokouksessa tehty päätös naisten piiritoimikuntien lopettamisesta oli suuri virhe. Ne ovat ehdottomasti tarpeen. Kannatan, että piiritoimikuntien toimintaa edelleen jatketaan. Varojen hankkimiseksi niille olisi mielestäni järjestettävä vakinainen veroitus, pantava toimeen iltamia y. m."

Pietikäinen katsoi piiritoimikuntia vain väliaikaiseksi muodoksi, jonka avulla pidetään naisia koossa. "Kun naisten piiritoimikunnat lopetettiin, loppui myöskin monen naisosaston toiminta, kun ei ollut mitään järjestöä, joka olisi ylläpitänyt herätystyötä naisosastojen kesken. Sillä tunnettuahan on, että yhteisissä piiritoimikunnissa miestoverit syrjäyttävät naisia ja tunnettua on myöskin, että naiset puhujina enemmän saattavat naisiin vaikuttaa kun miehet".

Mäkelin Emmi kannatti Ahlforsia. "Kuopion Naisosasto ei kannata piiritoimikuntien henkiinherättämistä, sillä sielläkin vallitsee toimihenkilöiden puute".

Kallio oli piiritoimikuntien kannattaja. "Naiset tarvitsevat tällä kertaa kovan sysäyksen ennenkuin heräävät ja siihen herätystyöhön ovat piiritoimikunnat osoittautuneet erinomaisen tehokkaiksi tekijöiksi. Varojen hankkimiseksi, kannatan sekä veroja, iltamia y. m."

Mäkelin Ellen kannatti piiritoimikuntia. "Ei yhtään uutta osastoa synny ellei piiritoimikuntia ole. Liittotoimikunta ei pysty osastoja perustamaan ja herättelemään. Naisten toiminta ei muutenkaan ole niin kehuttavaa, että kannattaisi näin tärkeän

toimintahaaran jättää käyttämättä".

Suometsä kannatti piiritoimikuntia. "Etelä-Pohjanmaalla ovat piiritoimikunnat paljon toimineet ja saaneet toiminnallaan hyviä tuloksia".

Tainio vastusti piiritoimikuntia voimia hajoittavina.

"Agiteeraamalla niin, että saadaan naisia yhteisiin piiritoimikuntiin saavutetaan sama tulos. Olisi vältettävä kovin suuressa määrässä eristää naisten toimintaa erilliseksi yhteisestä puoluetoiminnasta."

Sarlund: "Jos ei piiritoimikuntia tarvita, niin ei koko naisten toimintaa tarvita!". Kannatti piiritoimikuntia sekä vakinaisia veroja niiden ylläpitämiseksi.

Myyryläinen: Lahdessa vastustettiin piiritoimikuntia". Yhtyi Ahlforsin ja Tainion lausuntoihin.

Fagerholm ihmetteli, että edustajat vastustavat piiritoimikuntia. Eihän liittotoimikunta voi joka kolkkaan valistustyötä järjestää, mutta piiritoimikunnat voivat sitä tehdä, kun se on heidän pääasiallisin tehtävänsä. Annan täyden tunnustuksen piiritoimikuntien työlle. Samoin pidän naisten erikoistoimintaa tarpeellisena. Vastusti vakinaisia veroja.

Seppälä: "Liittotoimikunta ei tarpeellisessa määrässä voi huolehtia agitatsionityöstä eikä vaikuttaa yhteisiin piiritoimikuntiin. Ainoastaan Uudenmaan piiristä liittotoimikunta voi jonkun verran huolehtia, mutta ei muista piireistä. Jos kerran päätetään piiritoimikuntien toimintaa jatkaa on päätös silloin oleva sitova kaikille piireille, en kannata sellaista päätöstä, että piiritoimikunnat jäisivät vapaaehtoisesti perustettaviksi minne sattuu".

Suominen kannatti edellistä puhujaa. "Tuntuu omituiselta, että vastustetaan tällaista valistustyötä. Uudellamaalla on piiritoimikunta jo ryhtynyt toimimaan ja on sen herättämiseksi luovutettu varojakin. Naisten piiritoimikuntien työ on laaja ja suurimerkityksellinen".

Näillä evästyksillä lähetettiin asia Valistusasiain valiokuntaan, joka kokoukselle esitti seuraavat ponnet: "Koska naisten piiritoimikunnat jo v. 1917 edustajakokouksessa katsottiin välttämättömiksi uudelleen asettaa toimintaan ja koska edelleenkin pidetään niitä välttämättöminä valistustyötä järjestettäessä ehdottaa valiokunta kokouksen hyväksyttäväksi seuraavia ponsia:

- 1) Että liittotoimikunnan valistus- ja järjestäytymistyön helpoittamiseksi perustettaisiin kuhunkin vaalipiiriin naisten piiritoimikunta, jonka on huolehdittava valistus- ja järjestäytymistyöstä piirinsä naisten keskuudessa; järjestää liitto-toimikunnan määräämät puhe-, kokous- ja juhlatilaisuudet; levittää kirjallisuutta ja naistenpäivämerkkejä sekä tehdä vuosittain toiminnastaan selostus liittotoimikunnalle.
- 2) Kun vakinaista piiriveroa tätä tarkoitusta varten ei voida kantaa, oikeutetaan naisten piiritoimikuntia pyytämään piirinsä vaalipiiritoimikunnilta varoja; toimimaan iltamia varojen hankkimiseksi sekä saamaan Naistenpäiväjuhlista kolmannen osan puhtaasta tulosta.
- 3) Saadakseen Naisten Piiritoimikuntien toiminnan yhdenmukaiseksi on liittotoimikunnan laadittava näille säännöt.

Mimmi Kanerva. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.
Emmi Huttunen.

Lyydia Kallio.
Tilda Oksanen.
Anni Suominen.
Sandra Tarvainen.
Aino Tuomikoski.

Tiainen: "Piiritoimikuntia vastustettiin keskustelun kuluessa monelta taholta mutta sitä ei valiokunta ole ottanut ensinkään huomioon. Tainionkoskelle ei ainakaan valita piiritoimikuntaa".
Mäkelin Ellen hyväksyi ponnet täydelleen. "Jos toimintaa aijotaan jatkaa ovat piiritoimikunnat tarpeelliset".
Ponnet hyväksyttiin.

Kodin ja koulun suhde.
Katso Alustusvihko siv. 45.

Kysymys lähetettiin keskustelutta valiokuntaan, joka esitti kokoukselle seuraavan ponnen hyväksyttäväksi: "Kodin ja koulun suhteesta toisiinsa ehdotamme sos.-dem. Naisten Liittokokouksen lausunnoksi: "Että opettajain on jätettävä politiikka pois opetuksen yhteydestä eikä osoitettava lapsiin nähden puolueellisuutta, joka perustuu lasten vanhempien erilaiseen maailmankatsomukseen ja yhteiskunnalliseen asemaan".

Ellen Mäkelin. Aino Lehtokoski.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Elin Fagerholm.
Olga Kanto.
Olga Leinonen.
Fiina Pietikäinen.
Olga Tainio.
Hilma Viitanen.
Ehdotus hyväksyttiin.

Työläisnaisten suhtautuminen sos.-dem. puolueeseen.
Katso Alustusvihko siv. 46.

Mäkelin Ellen: "Ehdotan kysymyksen lähettämistä valiokuntaan periaatteellista päätöstä varten. Ottaen huomioon nykyiset suuntavirtaukset pidän tarpeellisena sanoa jotakin suhteestamme sos.-dem. puolueeseen samoinkuin suhteestamme kansainväliseen edustukseen nähden".
Seppälä: "Esitän kokoukselle Pietarsaaren Naisosaston lähettämän alustuksen asiasta. Liittotoimikunta ei katsonut voivansa ottaa tätä alustusta alustusviikkoon tällaisenaan.
Alustus on näin kuuluva:
"Alustus Sos.-dem. Naisliittokokoukselle. Alustanut Aliina Perämäki Pietarsaaren Naisosaston puolesta.

Työläisnaisten suhtautuminen Sos.-dem. puolueeseen.

Sisällis-sodan jälkeen on Suomen Sos.-dem. puolueen sanomalehdistö sekä eduskuntaryhmä himmentänyt luokkakäsitteitä, jopa siinä määrin että luokkatietoinen ryysyköyhälistö sen on tuntenut loukkaukseksi itseään kohtaan sekä niitä tovereita kohtaan solvaukseksi, jotka ovat kaikkensa uhranneet köyhälistön ja tulevan sukupolven hyväksi. Tämän

tähden on köyhälistöluokalle edullista keskittää kaikki voimansa yhteen sekä työläisnaistenkin valvottava että Sos.-dem. puolue pysyy köyhälistön omana puolueena.

Edellä lausutun perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: Että Sos.-dem. Naisliiton on oltava vuorovaikutuksessa Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kanssa sekä entistä tärkeämmin velvoitettava sos.-dem. puoluetta pysymään puhtaasti luokkataistelun kannalla".

Alustus on liian hatara näin laajakantoiselle kysymykselle ja sitäpaitsi siinä on esitetty vaatimuksia, joita liitto-toimikunnan on mahdoton toteuttaa. Liittotoimikunta ei voi valvoa, että puolue pysyy oikealla kannalla, eikä yleensääkään ole oikeutettu ohjaamaan puoluetoimikunnan toimintaa. Sitäpaitsi pyydän huomauttaa, että liittokokouksissa ei ennenkään ole keskusteltu menettelytapa kysymyksistä.

Puheenjohtaja esitti kokouksen päätettäväksi, josko vastoin työjärjestystä asiasta keskustellaan. Kokous päätti asiasta keskustella.

Nyberg ilmoitti Pietarsaaren osaston puolesta vastalauseen liittotoimikunnan menettelyn johdosta alustuksen julkaisemiseen nähden. "Näyttää siltä, että liittotoimikunta pelkäsi ottaa kysymystä keskustelun alaiseksi. Sillä jos alustus oli huono, olisi liittotoimikunnalla kyllä ollut tilaisuutta, jos olisi ollut halua, parantaa sitä".

Mäkelin Ellen: "Alustus oli minusta selvä, eikä minusta liittotoimikunnalla ole tässä mitään peljättävää. Joka paikassa nykyään näistä asioista puhutaan ja siitähän on vain asialle hyötyä, sillä puhumalla kaikki asiat paranevat ja selviävät. Yhdyn Pietarsaaren osaston alustukseen ja ponteen".

Vatanen: "Alustuksen olisi pitänyt olla yksityiskohtaisemman. Jos puolue päättää yhtyä toiseen Internationaaleen olisi meidän yhdyttävä kolmanteen".

Viitanen: "Tästä voi huomata minkälainen henki liittotoimikunnassa vallitsee ja voimme siis määrätä kantamme siihen nähden. Ennen ei liittokokouksen ole tarvinnut asiasta keskustella koska ei ole ennen vallinnut niin jyrkkiä ristiriitoja keskuudessamme kuin nykyään vallitsee. Meidän on tässä kokouksessa määrättävä kantamme kolmanteen Internationaaleen nähden".

Peltola: "Osastoni kannatti ponsia sekä että puolueen on oltava jyrkällä luokkataistelun kannalla. Alustuksessa olisi pitänyt olla paremmin perusteltuna mitä puoluejohto on jättänyt tekemättä. Yhdyn Vatasen lausuntoon Internationaalekysymyksessä.

Meidän on ratkaistava mihin Internationaaleen yhdymme.

Toinen Internationaale on nostanut sotalippua, siihen emme enää voi yhtyä. Kannatan yhtymistä kolmanteen".

Kallio yhtyi Mäkeliniin ja kannatti Pietarsaaren osaston alustusta.

Pietikäinen kannatti alustusta. "Puolueen keskuudessa on nykyään olemassa suurempia ristiriitoja kuin milloinkaan ennen. Tämän kokouksen on nyt määrättävä kantansa tässä asiassa ja esitettävä se puoluekokoukselle".

Lehtokoski: "Meidän on tarpeellista keskustella suhteestamme puolueeseen tällä kertaa, sillä tästä on keskusteltu nykyään monin paikoin ympäri maan. Nykyistä puoluejohtoa on moitittu liian oikeistolaiseksi sekä sanottu, että puoluetoimikunnassa on henkilöitä, jotka eivät voi työläisiä tyydyttää. Nyt on tilaisuus valita siihen toiset ja sopivimmat sekä yleensä järjestää puoluejohto työläisiä tyydyttävälle kannalle, kun ensi viikolla alkaa puoluekokous".

Suometsä lausui liittotoimikunnalle paheksumisen, ettei se ollut toimittanut alustusta osastojen tietoon että nämä olisivat sen perusteella olleet tilaisuudessa evästämään edustajiaan. Näin ollen eivät osastot ole voineet mitään evästyksiä edustajilleen antaa.

Leinonen, Mieto: Yhtyi Mäkelinin lausuntoon.

Rinne yhtyi Suometsään. "Suuremmissa liikekeskuksissa on tämä päivän polttavin kysymys. Osastoni on toisen Internationaalen kannalla. En sitä itse kannata. En myös voi yhtymistä kolmanteen kannattaa, koska emme ole sen saavutuksista selvillä".

Leinonen, Helsinki: "Vaikka emme ratkaisevasti voi vaikuttaa puolueen menettelytapapäätökseen, voimme kuitenkin lausua puoluekokoukselle evästyksenä mielipiteemme Internationaalekysymyksessä, sillä olemmehan puolueosasto. On vaan valitettavaa, ettemme saaneet tälle kokoukselle alustusta Internationaalekysymyksessä, vaikka liittotoimikunta kääntyi melkein kaikkien tunnetuimpien puoluetoverien puoleen pyynnöllä saada alustusta. — Jos löydämme sopivampia menettelytapaehdotuksia, kun puolueen nykyiset ovat, niin voimmehan niitä puoluekokoukselle esittää. Samoin voimme määrätä kantamme Internationaalekysymyksessä, sitä suuremmalla syyllä kun naisten Internationaale on hajonnut ja uusi tulee kaikesti muodostettavaksi.

Seppälä: "Liittotoimikunnan luullaan jotain pelänneen jättäessään tämän Pietarsaaren osaston alustuksen pois alustusvihosta. Se on väärä luulo. Liittotoimikunnalla ei ollut mitään pelättävää. Kuten jo aikaisemmin sanoin jätimme sen pois siksi, että se oli puutteellinen ja olisi siinä, meidän mielestämme, pitänyt olla hieman perustelujakin. Tiesimme kyllä asian tulevan täällä esille joka tapauksessa, eikä alustuksen poisjättämisellä suinkaan tarkoitettukaan sitä estää. Liittotoimikunta oli tässä asiassa yksimielinen, kukaan ei ilmoittanut päätöstä vastaan tyytymättömyyttä. — Mitään ratkaisevaa merkitystähän meidän päätöksellä tässä asiassa ei ole, koska me kuulomme puolueeseen, eikä ole mitään vaikutusvaltaa puoluekokouksessa kun meidän edustajamme ei ole edes äänioikeutettu siellä".

Sarlund oli sitä mielipidettä, että puolueen on oltava jyrkän luokkataistelun kannalla.

Sillanpää Miina: Kysymys Internationaaleen kuulumisesta on vaikea ratkaista ilman alustusta. Kun meillä ei ole muuta alustusta kuultu kun tri Lassyn eileniltainen esitys, mutta vastaesityksiä ei ole kuultu, eikä myöskään ole osastot alustuksen puutteessa olleet tilaisuudessa edustajiaan evästämään, olisi asia nyt jätettävä päättämättä kun siitä ei olla selvillä. Puoluekokouksilla on aina ollut näistä kysymyksistä laajat alustukset, joten meidän on paras jättää kysymys puoluekokouksen ratkaistavaksi, ettemme tarpeellisten tietojen puutteessa tulisi tehneeksi hataria päätöksiä".

Sillanpää Roosa: "Osastoni mielipiteenä yhdyn edustaja Leinosen lausuntoon. Internationaalekysymyksestä ei voida ratkaisevaa päätöstä tehdä, mutta voimmehan merkitä kantamme kysymyksen suhteen".

Tuomikoski: "Osastoni ei voinut antaa evästystä kun ei ollut alustusta, mutta toivottiin kuitenkin asian tulevan täällä keskustelun alaiseksi".

Seppälä: "Luulimme saavamme Internationaalekysymykselle alustuksen, mutta emme saaneet. Minun mielestäni emme luennon perusteella voi siitä keskustella ja päättää, mutta jos kokous katsoo sen käyvän laatuun, niin hyvä on".

Saari kannatti Mäkeliniä. "Osasto evästännyt vaatimaan puoluetta olemaan jyrkän luokkataistelun kannalla. Kiinteätä päätöstä emme voi tehdä kun emme tiedä mille kannalle puoluekokous asettuu".

Asia lähetettiin Yleisten asiain valiokuntaan, joka esitti kokoukselle seuraavan ponnen sen johdosta: "Suhteestaan sos.-dem. Puolueeseen lausuu kokous: Että sos.-dem. Naisten Liitto säilyttää suhteensa puolueeseen ennallaan ja vaatii samalla puoluetta olemaan jyrkän marxilaisen luokkataistelun kannalla".

Ellen Mäkelin. Aino Lehtokoski.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Elin Fagerholm.
Olga Kanto.
Olga Leinonen.
Fiina Pietikäinen.
Olga Tainio.
Hilma Viitanen.
Valiokunnan esitys hyväksyttiin.
Liittomerkkien käytäntöön ottaminen.
Katso Alustusvihko siv. 46.

Puheenvuorot rajoitettiin 1 minuuttiin.
Suometsä kannatti vakinaisen liittomerkin käytäntöön ottamista. Tamminen, Rinne, Tuominen ja Manninen kannattivat Suometsää.
Peltola: "H:gin naisosasto vastustaa vakinaista merkkiä".
Omasta puolesta yhtyi Suometsään.
Seppälä oli kerta-merkkien kannalla syystä että niiden myymisellä saataisi varoja agitatsionia varten. Ei vastustanut myöskään vakinaista merkkiä.
Vatanen vastusti vakinaista merkkiä. Yhtyi kannattamaan kerta-merkkiä.
Lähetettiin valistusasiain valiokuntaan, joka jätti kokoukselle seuraavan päätösehdotuksen: "Sos.-dem. Naisten Liitto on, kuten tiedetään, määrättyinä päivinä, erityisten asioiden ollessa päiväjärjestyksessä, käyttänyt tilapäisiä merkkejä, joita myymällä on kerätty varoja liiton valistusrahastoon. Naisten keskuudessa on myöskin herännyt ajatus yhteisen aatteellisen merkin hankkimisesta, merkin, jota toverituntomerkinä voisi rinnassa kantaa. Mutta kun nykyään kaikki metalli on kallista, samoin merkin piirustukset y. m. tulevat kalliiksi, ehdottaa valiokunta.

- 1) Että liittotoimikunta saa edelleenkin myydä Naistenpäivämerkkiä sille määrättyä tarkoitusta varten, mutta sen ohessa ryhtyä toimenpiteihin, että
- 2) Lähimmässä tulevaisuudessa saadaan toverimerkki, joka sekä aatteellisessa suhteessa että työn siroudessa on toivomusten mukainen.

Mimmi Kanervo. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.
Emmi Huttunen.
Lyydia Kallio.
Tilda Oksanen.
Anni Suominen.

Sandra Tarvainen.
Aino Tuomikoski.
Esitys hyväksyttiin.
Liittotoimikunnan suhde vapaajäseniin.
Katso Alustusvihko siv. 47.

Alustuksessa esitetty ponsi hyväksyttiin keskustelutta.

Kurssien järjestäminen järjestönuorten opettajille.
Katso Alustusvihko siv. 47.

Suometsä velvoitti liittotoimikuntaa voimiensa mukaan avustamaan Järjestönuorten liikettä.
Seppälä esitti Järjestönuorten liittotoimikunnan kokoukselle jakamat ponnet. Esitti että kokous yhtyisi niihin.
Lähetettiin valistusasiain valiokuntaan, joka esitti kokouksen hyväksyttäväksi seuraavan mietinnön: "Kuten tunnettua ovat työläisten lapset joutuneet entistä enemmän kaikkia tilaisuuksia hyväkseen käyttävän, häikäilemättömän porvarillisen pimityksen valtaan kouluissa, työpaikoissa y. m. Tätä vastaan on nyt, jos milloinkaan ryhdyttävä vastatoimenpiteisiin. Sos.-dem.
Naisliiton olisi otettava asia omakseen, jolle se periaatteellisen luonteensa puolesta läheisesti kuuluukin, sillä äidit tietysti kipeämmin tuntevat sen poliittisen sorron ja sen valkoisen myrkyn vaikutusta, jota heidän lapsiinsa koetetaan väkipakolla istuttaa. Sentähden ehdottaa valiokunta; että sos.-dem. Naisten Liitto ottaa tehokkaasti osaa järjestönuorten toimintaan, sekä sen toiminnan järjestämiseen, pitäen varsinkin opettajavoimien valmistamisen erittäin tärkeänä.

Mimmi Kanervo. Anni Suometsä.
Puheenjohtaja. Sihteeri.

Lempi Heinonen.
Emmi Huttunen.
Lyydia Kallio.
Tilda Oksanen.
Anni Suominen.
Sandra Tarvainen.
Aino Tuomikoski.
Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Sos.-dem. Naisliiton ulkomainen edustus.
Katso Alustusvihko siv. 48.

Seppälä esitti alustukseksi kysymykselle seuraavan kirjelmän:
Suomen Sos.-dem. naisten edustajakokoukselle.
"Fredriksbergin T.-y:n Naisosasto kokoontuneena kuukausikokoukseen elok. 5 p. 1919 päätti esittää Sos.-dem. Naisten edustajakokouksen käsiteltäväksi seuraavaa: "Koska nykyiset suuret maailman tapaukset vaativat yhä suurempaa kansainvälistä toimintaa koko maailman köyhälistön kesken, eikö olisi tarpeen vaatimaa että Suomen sos.-dem. naiset lähettäisivät oman erityisen edustajansa ulkomaalle voidaksemme täten välittömästi saada tietoja ulkolaisten tovereiden toiminnasta sekä samalla saattaa tunnetuksi meidän pyrintöjämme täällä.
Fredriksberg 24 p. elok. 1919.
Kokouksen puolesta:

Roosa Sillanpää".

Leinonen, Helsinki: Jos tahdotaan ulkomaista edustusta niin voitaisiin käyttää siihen tarkoitukseen naista, jonka tiedetään ulkomailla oleskelevan ja joka periaatteiltaan on sosialidemokraatti.

Seppälä vastusti Leinosen esittämää ehdotusta ja oli liittotoimikunnan ehdotuksen kannalla että rahavarojen vähyyden tähden asian annetaan tällä kertaa raueta. Asiasta äänestettiin. 26 äänellä 21 vastaan hyväksyttiin liittotoimikunnan ehdotus.

Sihteerintoimen järjestäminen.
Katso Alustusvihko siv. 48.

Keskustelutta hyväksyttiin liittotoimikunnan ehdotus sihteerintoimen järjestämisestä.

Opistovero.
Katso Alustusvihko siv. 48.

Yksimielisesti hyväksyttiin tässäkin asiassa liittotoimikunnan ehdotus sellaisenaan.

Kongressivero.
Katso Alustusvihko siv. 49.

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin keskustelutta.

Tulo- ja menoarvion hyväksyminen.

Raha-asiain valiokunta jätti kokoukselle seuraavan ehdotuksen:
Tulo- ja menoarvioksi ehdottaa valiokunta seuraavaa :

Tulo- ja menoarvio taulukko toisaalla.
Ehdotus hyväksyttiin.

Kokous keskeytti työnsä nyt valmistaakseen siten valiokunnille tilaisuuden työskennellä. Iltapäivällä kokoonnuttiin uudelleen k:lo. ½ 3. Puheenjohtajana toimi Anni Huotari. Liiton sihteeri teki kokoukselle esityksen, että liitto-toimikunnalle nyt, kun liitto on rekisteröitävä, annettaisiin oikeus muuttaa liiton sääntöjä sikäli kun yhdistyslaki sitä vaatii. Esitys hyväksyttiin.

Liiton edustus sos.-dem. Puoluetolimikunnassa.

Johtava valiokunta esitti, että nyt pidettävälle puoluekokoukselle ehdotettaisiin valittavaksi yksi jäsen sos.-dem. Naisten Liiton edustajana. Ehdotus hyväksyttiin. Toimitetussa lippuäänestyksessä jakautuivat äänät ehdolle asetettujen kesken seuraavasti: Elin Fagerholm 30, Hilda Seppälä 26, Fiina Pietikäinen 15 ja Mimmi Kanervo 7 ääntä. Äänestyksen perusteella päätettiin puoluekokoukselle ehdottaa Elin Fagerholm puoluetolimikuntaan valittavaksi.

Liittotoimikunnan vaali.

Liittotoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti ilman

äänestystä Elin Fagerholm.

Ehdolla olevista liittotoimikunnan jäsenistä suoritettiin lyhyempi, pintapuolinen arvostelu, jonka jälkeen vaali toimitettiin suljetuin lipuin. Vaalin tulos oli seuraava: Mimmi Kanervo 47, Hilda Seppälä 45, Fiina Pietikäinen 41, Olga Tainio 38, Olga Leinonen 35 ja Hilda Öberg 21 ääntä, jotka tulivat liittotoimikunnan vakinaisiksi jäseniksi, lähinnä äänimäärässä olivat Roosa Sillanpää 17, Agda Vatanen 17, Anni Suominen 11, Miina Sillanpää, Hilma Viitanen ja Anna Kärki 10, Ida Lumivuokko 7 sekä Tilda Oksanen, Edla Peltola ja Paula Saari kukin 6 ääntä. Näistä ovat kuusi enimmän ääniä saaneet liittotoimikunnan varajäseniä.

Tilintarkastajiksi valittiin Saima Kiviranta ja Naimi Laitinen, varalta Anni Harvala ja Elsa Aalto.

Pöytäkirjan painatus.

Tämän kokouksen pöytäkirjoista päätettiin ottaa 1,000 kpl. painos, josta osastoja veloitetaan lunastamaan vähintään 5 kpl. kukin osasto.

Seuraava Liittokokous.

Seuraavan Liittokokouksen aikaa ja paikkaa ei tarkemmin määrätty, vaan jätettiin liittotoimikunnan toimeksi kutsua Liittokokous koolle sääntöjen määräämään aikaan.

Liittokokousedustajain matkarahat ja päiväpalkat.

Mäkelin Ellen paheksui sitä, että liittotoimikunta on poikennut liiton säännöistä määrittellessään matkarahat ja päiväpalkat kunkin osaston itsensä suoritettaviksi.

Suometsä kannatti Mäkeliniä. Liittotoimikunnan olisi pitänyt kysyä osastojen mielipidettä asian johdosta.

Fagerholm: "Syytä on yhtä paljon osastoissa kun liittotoimikunnassakin, sillä liittotoimikunta on aikaisemmin ilmoittanut osastoille, ettei toimikunnalla ole niin paljon varoja, että edustajakokousta voidaan pitää, mutta yksikään osasto ei ole tähän tiedonantoon antanut mitään vastausta, joten liittotoimikunta luuli osastojen tyytyvän asiain järjestelyyn sellaisina kun nyt olosuhteiden pakosta olemme ne järjestäneet".

Seppälä selosti samoin kuin edellinen. "Ammattiosastojen suhteen on ennestään päätös, että ne itse maksavat edustajiensa matkarahat ja päiväpalkat. Päätös v. 1917 Liittokokouksen pöytäkirjassa siv. 44".

Nurminen oli tyytyväinen liittotoimikunnan toimenpiteeseen. Kotala oli tyytyväinen liittotoimikunnan päätökseen sekä lausui toimikunnalle kiitoksen siitä, että se varojen puutteesta huolimatta on järjestänyt Liittokokouksen.

Mäkelin Ellen: "Liittotoimikunta on tehnyt väärin sekä rikkonut Liittokokouksen päätöstä vastaan. Asia olisi kyllä ollut järjestettävissä toisinkin. Jos liittotoimikunnalla ollut varoja olisi se voinut ehdottaa osastoille, että nämä maksaisivat jonkun summan tätä tarkoitusta varten etukäteen".

Seppälä: "Kun aloimme Liittokokousta valmistella oli toiminnassa vaan noin 50 osastoa. Emme sillä perusteella voineet laskea paljonko kunkin osaston osalle tulee matka- ja päivärahoja, emmekä myös voineet ennakolta tietää paljonko

kokous tulee maksamaan. Myöskään ei liittotoimikunta katsonut voivansa tätä tarkoitusta varten ottaa lainaa".

Sarlund: "Näin poikkeusoloissa, jossa nyt elämme, täytyy hyväksyä poikkeuksellisia menettelytapoja. Tästä asiasta olisivat kyllä osastot aikaisemmin voineet lausua liittotoimikunnalle mielipiteensä".

Tiainen: "Käsitämme, ettei liittotoimikunta tällä kertaa voinut toisin menetellä".

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja koska keskustelun kuluessa ei ollut mitään ehdotuksia tehty pidettiin asia loppuun käsiteltynä.

Kokouksen lopettaminen.

Anni Huotari lausui: "Kokouksen viralliset asiat ovat loppuunkäsitellyt ja minulle jäi tämän kokouksen lopettaminen. En ole milloinkaan niin raskain mielin puheenjohtajan tehtävään ryhtynyt, enkä kokoustyötä tehnyt, kun tämän kokouksen aikana. Se tuntuu niin raskaalta sentähden, että ne toverit, joiden kanssa olen tätä työtä jakanut, ovat poissa. Ida Aalle-Teljo, Aura Kiiskinen, Sandra Lehtinen y. m. monivuotiset työtoverit ovat poissa. Muisto parhaista tovereistani on tehnyt mielen raskaaksi tämän kokouksen kuluessa. Vaikka sattuma pelasti minut tällä kertaa ja sen kautta pääsin tähän kokoukseen osalliseksi on mieli kuitenkin niiden luona ja mukana, joiden kanssa yhteistoiminnassa olemme sos.-dem. Naistenliitolle parhaat saavutukset saavuttaneet. Mutta minä tunnen, että sekä minun, että toisten vanhain nyt on väistyttävä ja nuoret astuvat meidän tilallemme viemään toimintaa eteenpäin kohti samaa päämäärää kun meidänkin, mutta ehkä nopeimmilla keinoilla. Mutta se sydämen hehku ja lämpö, jota me vanhat olemme työssämme tunteneet, pysyy meissä aina, vaikkakin nuoret ovat menneet meidän sivuitse. Kun te nuoret nostatte punalipun hulmuamaan toivon teidän vielä näkevän sen hulmuamassa vapaana, vapaan ja itsenäisen työväenluokan voitonmerkkinä. Mimmi Kanervo astui tämän jälkeen puhujalavalle lausuen: "En ole milloinkaan ottanut raskaampaa tehtävää suorittaakseni kun nyt lausuessani muutamia muistosanöja niistä tovereista, jotka ainiaaksi ovat keskuudestamme poistuneet. On keskuudestamme poissa tovereita, joita vielä toivomme näkevämme, mutta on paljon sellaisia, joita emme milloinkaan enää näe. Tuntuu pikkumaiselta puhua vain muutamista, silloin kun tuhansia, jopa kymmeniä tuhansia on joutunut saman kohtalon uhreiksi, mutta ne, jotka niin kauan ovat olleet tämän liiton toimissa, muistuvat nyt elävämmiin mieleen. Kaksi niistä ovat saaneet surmansa kostajan kädestä, kaksi ovat koston kauhuihin kuolleet. Porvarien kukistaessa työväenliikettä, se todistettavasti kukisti toimihenkilöistämme parhaimmat. Niistä 18 tuhannesta, joita kapinan jälkeen teloitettiin, oli suurin osa työväenjoukkojen toimihenkilöistä parhaimmat. Nämäkin joiden muistoa nyt mielimme, palautamme, ovat siksi joutuneet luokkakoston uhreiksi, että ovat olleet aatteelleen uskollisia. Toveri Harden Jämsässä sai surmansa ainoastaan siksi, että oli perustanut paikkakuntansa Naisososton. Sofia Hjulgren oli ent. kansanedustaja ja innokas työväen naisliikkeen ajaja, siksi hänet kostajan luoti tapasi. Mutta hän kuoli reippaasti huutaen kuollessaan kosta murhaajilleen, toivoen oikeuden voittoa. Hilma Rahikainen sortui puutteeseen ja kurjuuteen, kärsittyään sanomattomia sekä ruumiillisia että henkisiä tuskia. Elviira

Vihersalo on kuollut vieraalla maalla. Hän ei kestänyt eroa perheestään, monista lapsistaan, vaan ikävän ja murheen murtamana sortui tautiin, joka hänet vieraalla maalla yllätti. Moni muu on poissa, mutta ainoastaan nämä keskuudessamme tunnetuimmat tiedän nimeltä mainita. Mutta sekä näiden, että niiden tuhansien nimeltä mainitsemattomien, muisto elää keskuudessamme. Se aate, joka heitä elähytti ja antoi heille voimaa ja rohkeutta kuolla sankarien tavoin, se sama aate elähyttää meitäkin. Kunnia heidän muistolleen".

Anni Rytönen kiitti sos.-dem. eduskuntaryhmän puolesta liittotoimikuntaa, joka näin suuren ja onnistuneen kokouksen on toimeenpannut ulkonaisista vaikeuksista huolimatta. Samoin kiitti kokouksen puheenjohtajia ja sihteerejä heidän suorittamastaan työstä kokouksessa.

Elin Fagerholm kiitti kokousta ymmärtämystä osoittavasta ja hedelmällisestä yhteistyöstä, sekä siitä luottamuksesta, jota kokous oli hänelle osoittanut valitessaan hänet liittotoimikunnan puheenjohtajaksi. Siinä toimessaan lupasi hän tehdä voitavansa palkitakseen kokousta sen osoittamasta luottamuksesta.

Hilda Seppälä lausui vielä muutamia innostavia ja kehoittavia sanoja vastaiseen toimintaan nähden sekä kehoitti aina pitämään työläisnaisten taistelurivit ehjinä ja murtumattomina. Vankilassa oleville tovereille kohotettiin innostunein mielin kolminkertainen eläköön huuto. Lopuksi laulettiin Kansainvälinen työväen marssi, jonka jälkeen kokous julistettiin päättyneeksi.

Illalla klo 7 kokoonnuttiin vielä yhteiseen illanviettoon, jonka paikkakunnan Naisosastot yhteisesti olivat edustajille toimeenpanneet. Tämä onnistunut juhla arvokkaine ja hyvin suoritettuine ohjelmineen muodostui mieleenpainuvaksi ja virkistäväksi erojuhlaksi kokoukseen osaaottaneille. Ylläolevan pöytäkirjan olemme tarkastaneet ja hyväksyneet. Helsingissä, 8 p:nä toukok. 1920.

Mimmi Kanervo. Fiina Pietikäinen.

Kokouksen osanottajat ovat käyttäneet puheenvuoroja seuraavasti:

Hilda Seppälä 17
 Ellen Mäkelin 16
 Alma Sarlund 12
 Edla Peltola 11
 Anna Rinne 11
 Miina Sillanpää 11
 Fiina Pietikäinen 10
 Olga Leinonen, H:ki 9
 Agda Vatanen 9
 Lyydia Kallio 8
 Anni Suometsä 8
 Lovisa Tiainen 7
 Lempi Tuomi 7
 Elin Fagerholm 6
 Alma Jokinen 6
 Mimmi Kanervo 6
 Aino Lehtokoski 6
 Roosa Sillanpää 6
 Sandra Tarvainen 6

Fiina Tuominen 6
Mimmi Uskali 6
Hilma Viitanen 6
Anni Huotari 5
Liinu Kukkurainen 5
Siiri Louhi 5
Olga Tainio 5
Sofia Nyrkkö 4
Tilda Oksanen 4
Anni Suominen 4
Paula Saari 4
Laina Vesterlund 4
Emmi Huttunen 3
Maria Kotala 3
Olga Leinonen, Mieta 3
Maria Mäkelä 3
Anni Nurminen 3
Olga Nyberg 3
Tekla Tuomola 3
Fanny Ahlfors 2
Riikka Koskinen 2
Anni Myyryläinen 2
Hilma Manninen 2
Hilma Nousiainen 2
Lyydia Saarikivi 2
Edla Typpö 2
Ida Tamminen 2
Alma Aaltonen 1
Emmy Airaksinen 1
Sofia Helenius 1
Tilda Helsten 1
Amanda Johansson 1
Anna Korhonen 1
Anna Kärki 1
Hilma Laine 1
Emmi Mäkelin 1
Aino Tuomikoski 1
Hilda Herrala 1
Hilda Öberg 1
